

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

**รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน
และการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย
ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี**

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมษายน 2557

รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน
และการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย
ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมษายน 2557

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

คำนำ

ปัจจุบันมีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลัก 9 ฉบับ ครอบคลุมสิทธิประเภทต่างๆ ทั้งสิทธิพลเมือง สิทธิการเมือง สิทธิเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีสนธิสัญญาที่กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคล บางกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิด้วย เช่น เด็ก สตรี และคนพิการ เป็นต้น ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาหลักทั้งสิ้นจำนวน 7 ฉบับ ซึ่งหนึ่งในสนธิสัญญาที่ไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ได้แก่ อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – CAT) โดยไทยได้เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2550 และอนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 เป็นต้นมา หลังจากที่ไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ไทยจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญา และต้องรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะๆ ต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญประจำอนุสัญญาที่ได้รับการเลือกตั้งจากรัฐภาคี ซึ่งคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ ได้พิจารณารายงานของประเทศไทยแล้ว เมื่อวันที่ 30 เมษายน – 1 พฤษภาคม 2557 ที่สำนักงานสหประชาชาติ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

แม้หน้าที่ในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ จะเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาล แต่คณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ ได้เปิดรับข้อมูลจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและองค์กรภาคประชาสังคมในประเทศนั้นๆ ด้วย ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จึงได้จัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ส่งให้สหประชาชาติพิจารณาควบคู่ไปกับรายงานฉบับของรัฐบาลไทย เพื่อให้คณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ ใช้ประกอบการพิจารณารายงานที่จัดทำ

โดยรัฐบาลในการประชุมคณะกรรมการฯ ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 เมษายน – 1 พฤษภาคม 2557 โดยที่รายงานของรัฐบาลถือเป็นรายงานหลักที่คณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ พิจารณา รายงานของ กสม. จึงเรียกว่าเป็น รายงานคู่ขนาน (Alternative report) และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลและ มุมมองเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ขององค์กรที่เป็นอิสระจากรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตาม อนุสัญญาฯ ทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยที่มี เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และข้อเสนอ แนวทางแก้ไข การจัดทำรายงานคู่ขนานดังกล่าว ถือเป็นการตรวจสอบการ ดำเนินการของรัฐตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ตามอำนาจ หน้าที่ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิงหาคม 2558

รายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับ
การปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติ
หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

*****

กฎหมายภายในของประเทศไทยที่รองรับทบัญญัติของอนุสัญญาต่อต้านการ
ทรมานฯ

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รับรองสิทธิของ
บุคคลที่จะไม่ถูกกระทำทรมาน โดยมาตรา 32 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฯ
ได้บัญญัติไว้ว่า การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้
มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่
กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม
2. ประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้บังคับในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติให้การ
ทรมานตามนิยามในข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ เป็นฐานความผิดเฉพาะ แต่มี
บทบัญญัติเกี่ยวกับฐานความผิดอื่นที่อาจนำมาใช้เพื่อรองรับการปฏิบัติตาม
อนุสัญญาฯ ได้ เช่น ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้ผู้นั้นได้รับอันตรายทางกาย
หรือใจ (มาตรา 289, 295-298) การบังคับจิตใจผู้อื่นโดยการทำร้าย (มาตรา
309) และการกักขังหน่วงเหนี่ยวและการลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ (มาตรา 310
และ 312-313) เป็นต้น (รายละเอียดตามเอกสารผนวก) อย่างไรก็ตาม ประมวล
กฎหมายอาญาไม่ได้ระบุเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการกระทำผิดดังกล่าวตาม
นิยามของการทรมานตามข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ ที่ระบุว่า การทรมานตาม
อนุสัญญาฯ จะต้องเป็นการกระทำที่มีความมุ่งประสงค์ 3 ประการ กล่าวคือ (1)
เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพของผู้ถูกทรมานหรือบุคคล

ที่สาม (2) เป็นการกระทำเพื่อลงโทษผู้ขึ้นจากสิ่งที่ผู้ขึ้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำไปหรือเชื่อว่าได้กระทำไป หรือ (3) เป็นการกระทำที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุต่างๆ ดังนั้น ประเทศไทยจึงทำคำแถลงตีความเข้าใจความหมายของการกระทำทรมานในข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาที่มีอยู่

3. บทบัญญัติความผิดที่อาจนำมาปรับใช้เพื่อรองรับการดำเนินการให้เป็นไปตามอนุสัญญาฯ ตามข้อ 2 ข้างต้นมิได้เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นความมุ่งหมายของอนุสัญญาฯ ตามนิยามในข้อ 1 แต่มีผลใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดความผิดสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 157 ซึ่งระบุว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 – 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2,000 – 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจโดยมิชอบในการทรมานบุคคลใด เจ้าหน้าที่ผู้ขึ้นย่อมต้องรับโทษตามมาตรา 157 ด้วย

4. สำหรับบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ในข้อ 2.3 ที่ระบุว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชาไม่สามารถนำมาอ้างเป็นเหตุผลในการทรมานได้นั้น มาตรา 70 ของประมวลกฎหมายอาญาอาจนำมาใช้เพื่อรองรับพันธกรณีในข้อนี้ได้ โดยมาตรา 70 ระบุว่า “ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ผู้ขึ้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิชอบด้วยกฎหมาย” ดังนั้น เจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำทรมานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หากกระทำไปโดยรู้ว่าเป็นคำสั่งที่มิ

ชอบด้วยกฎหมาย ก็ต้องรับผิดชอบในการกระทำนั้น รวมไปถึงบุคคลอื่นที่กระทำ
 ทรمانตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐ หากกระทำไปโดยรู้ว่าเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วย
 กฎหมาย ก็ต้องรับผิดชอบด้วยเช่นกันตามมาตรา 70 นี้

5. กฎหมายภายในที่รองรับบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ในข้อ 4.1 และ 4.2 ได้แก่
 ประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีบทบัญญัติให้ผู้ที่พยายามกระทำความผิดและผู้ที่
 สนับสนุนการกระทำความผิดต้องได้รับโทษ โดยมาตรา 80 วรรค 2 กำหนดว่าผู้ที่
 พยายามกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมาย
 กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และมาตรา 83 และ 84 กำหนดว่า ผู้ที่ร่วมกระทำ
 ความผิดและผู้ที่ใช้หรือยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นกระทำความผิด ถือว่าผู้นั้นเป็น
 ผู้กระทำความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
 สำหรับผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือหรือสนับสนุนการกระทำความผิด มาตรา 86 ของ
 ประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้ผู้นั้นต้องรับโทษสองในสามส่วนของโทษที่
 กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

6. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมีบทบัญญัติที่ป้องกันบุคคล
 จากถูกกระทำทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐในขั้นตอนของการตรวจค้น จับกุม และคุม
 ขังตามข้อ 2.1 ของอนุสัญญาฯ โดยการกำหนดให้การตรวจค้นและจับกุมต้องมี
 หมายศาล (มาตรา 57 และ 78) การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องนำตัวผู้ถูกจับกุมไป
 ยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนโดยทันที การรับรองสิทธิของผู้ถูกจับกุมในการ
 ติดต่อกับญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจ (มาตรา 83-84) การห้ามควบคุมตัวผู้ถูก
 จับนานเกินกว่าที่จำเป็น และการนำตัวผู้ถูกจับกุมไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงเพื่อ
 ขอยายเวลาการควบคุมตัว (มาตรา 87) สิทธิของผู้ถูกจับกุมในการขอให้ศาลไต่
 สวนการคุมขังโดยมิชอบ (มาตรา 90) สิทธิของผู้ถูกจับกุมที่จะให้ทนายความหรือ
 ผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน ได้รับการเยี่ยมหรือ

ติดต่อกับญาติ และได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเจ็บป่วย (มาตรา 7/1) สิทธิที่จะมีทุนความช่วยเหลือในระหว่างการสอบสวน (มาตรา 8 และมาตรา 134/1) สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (มาตรา 107) และสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ (มาตรา 135) ส่วนมาตรา 226/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นบทบัญญัติที่รองรับพันธกรณีตามข้อ 15 ของอนุสัญญาฯ ที่ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรม

7. ที่ผ่านมา ได้มีความพยายามปรับแก้กฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ ซึ่งมี 2 แนวทาง แนวทางแรกเป็นแนวทางที่เสนอโดยองค์กรภาคประชาสังคมบางองค์กรที่เห็นว่า การปรับปรุงกฎหมายควรใช้วิธีการออกเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อให้สามารถบัญญัติข้อกำหนดต่างๆ ที่ระบุในอนุสัญญาฯ ไว้ในกฎหมายได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งให้มีการจัดตั้งกลไกเพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีทรมานขึ้นใหม่แทนเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อประกันความเป็นอิสระในการสืบสวนสอบสวน ส่วนอีกแนวทางหนึ่งเป็นแนวทางที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีอยู่สามารถรองรับบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ได้ในระดับหนึ่งแล้ว จึงอาจเพียงปรับแก้กฎหมายที่มีอยู่เพิ่มเติมให้ครบถ้วนในเรื่องนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร จัดทำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อกำหนดให้การทรมานตามนิยามของอนุสัญญาฯ เป็นฐานความผิดเฉพาะและกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดดังกล่าว รวมทั้งเพื่อให้ผู้ถูกกระทำทรมาน

สามารถร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีการยุติการกระทำที่กระทำมาได้แล้วเพื่อคุ้มครองบุคคลดังกล่าวตามข้อ 13 ของอนุสัญญาฯ โดยได้มีการจัดการรับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งจากองค์กรภาคประชาสังคมด้วย

8. กสม. มีข้อสังเกตในส่วนของการร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ที่จัดทำโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎรว่า ถ้อยคำในร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวอาจยังไม่สอดคล้องกับนิยามของการทรมาน

ตามอนุสัญญาฯ อย่างครบถ้วน ได้แก่ (1) การกำหนดให้การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายต่อจิตใจเป็นการกระทำการทรมานที่จำกัดเฉพาะอันตรายที่ส่งผลในระยะยาว น่าจะยังไม่สอดคล้องกับนิยามของการทรมานตามข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ (2) ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเจตนาพิเศษของการทรมานทั้งหมดตามอนุสัญญาฯ โดยยังไม่ครอบคลุมเรื่องการกระทำการทรมานที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติ (3) ประเพณีของเจ้าพนักงานของรัฐที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว อาจยังไม่ชัดเจนว่าจะครอบคลุมเจ้าพนักงานของรัฐทุกประเภทที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่ที่มีการควบคุมบุคคลตามความมุ่งหมายของอนุสัญญาฯ เช่น เจ้าพนักงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันจิตเวช เป็นต้น และ (4) ยังไม่ได้มีการบัญญัติห้ามการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรีที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมานตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 16 ของอนุสัญญาฯ ไว้อย่างชัดเจน

9. ข้อเสนอแนะ กสม. เห็นว่ารัฐบาลควรออกกฎหมายเฉพาะเพื่อบังคับการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ โดยให้มีมาตรการและมาตรฐานขั้นต่ำสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ทั้งในส่วนของนิยามของการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น

ที่โหดร้ายๆ และการให้หลักประกันว่าจะมีการสืบสวนสอบสวนคดีการทรมานโดยพลันโดยปราศจากความลำเอียง อย่างไรก็ดี หากรัฐบาลจะใช้แนวทางปรับแก้กฎหมายที่มีอยู่ ก็ควรปรับนิยามของการทรมานในร่าง พ.ร.บ. แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับข้อ 1 ของอนุสัญญาฯ อย่างครบถ้วน ทั้งในส่วนของเจตนาพิเศษของการทรมานและผลกระทบทางจิตใจที่ไม่ควรมีข้อจำกัดว่าต้องเป็นผลกระทบในระยะยาวเท่านั้น นอกจากนี้ ควรมีการปรับเนื้อหาในส่วน of เจ้าพนักงานของรัฐให้ครอบคลุม และควรมีการระบุให้การกระทำอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือการประทุษร้าย หรือการลงโทษที่ย่ำยศักดิ์ศรีตามข้อ 16 ของอนุสัญญาฯ เป็นความผิดอาญาอย่างชัดแจ้งและมีบทโทษที่เหมาะสมตามข้อสังเกตของ กสม. ที่กล่าวแล้วในข้อ 8 ข้างต้น

10. แม้ว่ารัฐบาลจะได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่าจะสร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และจะดำเนินการปฏิรูปกฎหมายรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน และแม้ว่าในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) จะได้มีการระบุว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆ โดยการปรับปรุงกฎหมาย กลไกทางกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย โดยในส่วนของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จะมีการเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการทรมานเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาผู้เสียหาย แต่การดำเนินการดังกล่าวค่อนข้างมีความล่าช้าเมื่อพิจารณาว่าประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับนี้ตั้งแต่ปี 2550

11. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขกฎหมายต่อต้านการทรมานอย่างจริงจัง โดยรัฐบาลควรกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการในเรื่องการปรับปรุงกฎหมายให้ชัดเจนและติดตามให้มีการแก้ไขกฎหมายให้เป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนดเพื่อให้อนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานในจังหวัดชายแดนภาคใต้

12. ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2547 จนถึงปัจจุบัน กสม. ได้รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำทรมานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 102 คำร้อง กสม. ได้ทำการตรวจสอบข้อร้องเรียนเสร็จสิ้นรวม 71 คำร้องโดยในกาตรวจสอบ กสม. ได้รับฟังข้อมูลจากทั้งญาติผู้เสียหายและองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน การชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวบุคคลด้วย ผลจากการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนมี ข้อค้นพบดังนี้¹

1) มีการใช้การทรมานโดยการซ้อมทำร้ายร่างกายและการขู่เข็ญให้กลัวอย่างแพร่หลาย โดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยอ้างว่าเป็นปฏิบัติการเพื่อ “ขยายผล” ที่มีวัตถุประสงค์พิเศษเพื่อหาข่าว ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบ หรือเพื่อเป็นการลงโทษผู้ต้องสงสัยโดยพลการ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เชื่อว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้กระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐจริง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการทรมานมักเป็นผู้ต้องสงสัยที่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู โดยพบว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงบางคนมีทัศนคติเชิงลบ

¹ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สิทธิในกระบวนการยุติธรรมในกรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำทรมานในจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2554, หน้า 38-45.

กับกลุ่มบุคคลดังกล่าว ซึ่งเห็นได้จากการเผยแพร่ข่าวตามสื่อมวลชน และการปฏิบัติการต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะของการเลือกปฏิบัติ

2) การทรมานมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ หรือเป็นการกระทำที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การคลุมศีรษะด้วยถุงพลาสติกให้หายใจไม่ออก การทำร้ายร่างกายด้วยการเตะ ต่อย การใช้ไฟฟ้าช็อตหรือใช้บุหรี่จี้ตามร่างกาย การให้อยู่ในที่ที่มีอุณหภูมิร้อนหรือเย็นเกินไปเป็นเวลานาน การสอบสวนเป็นเวลานานโดยไม่ให้พักผ่อน และการข่มขู่คุกคามหรือกดดันด้านจิตใจ เป็นต้น

3) ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำทรมานมักเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและตำรวจที่ปฏิบัติการจับกุม ควบคุมตัว และซักถามผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมภายใต้กฎหมายพิเศษ โดยการซ้อมทรมานมักจะเกิดขึ้นในขณะหรือหลังจากการจับกุม หรือในสถานที่ควบคุมตัวของทางราชการที่ผู้ถูกควบคุมตัวไม่ได้รับการเยี่ยมจากญาติ หรือไม่มีโอกาสปรึกษากับทนายความ ทั้งนี้ หน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายพิเศษ มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามมาตรการในการป้องกันการซ้อมทรมานอย่างเพียงพอ เช่น กฎระเบียบปฏิบัติในการตรวจค้นจับกุมผู้ต้องสงสัย เป็นต้น

4) สภาพสถานที่ควบคุมไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์สากล เนื่องจากอำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 นั้น ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสามารถกักตัวบุคคลไว้ในสถานที่ใดก็ได้ และการควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 นั้นไม่เหมาะสม เช่น มีพื้นที่จำกัดไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ถูกควบคุมตัวที่มีเป็นจำนวนมาก และสถานที่คุมขังไม่อยู่ภายใต้ระบบตรวจสอบโดยหน่วยงานอิสระ

5) ผู้เสียหายมีอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น ผู้เสียหายต้องไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นถูกกล่าวหาว่าทำการซ้อมทรมานเอง ผู้เสียหายจากการทรมานมักหวาดกลัวต่อการคุกคามของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง จึงไม่กล้าร้องเรียนหรือแจ้งความ

13. จากการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนข้างต้น กสม. ได้มีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานด้านความมั่นคงให้ มีการวางมาตรการในการป้องกันการทรมานในทุกขั้นตอนของการตรวจค้น ควบคุม จับกุม และคุมขังบุคคล เช่น การจัดทำทะเบียนผู้ถูกจับกุมหรือควบคุมตัว การตรวจร่างกายโดยแพทย์ การบันทึกข้อมูลเมื่อมีการย้ายสถานที่ควบคุม/คุมขัง และการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังโดยกลไกอิสระ เป็นต้น หากเป็นการควบคุมหรือจับกุมตัวตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ไม่ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรมีมาตรการคุ้มครองสิทธิ ขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับกุมที่สอดคล้องกับข้อ 14 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น การได้รับแจ้งเหตุผลในการจับกุม การแจ้งการจับกุมให้ครอบครัวและญาติทราบ การให้ญาติสามารถเข้าเยี่ยม ผู้ถูกจับกุมและมีโอกาสได้ปรึกษากับทนาย และการกำหนดให้ต้องมีการนำตัวผู้ต้องสงสัยมาปรากฏตัวต่อศาลทุกครั้ง ที่มีการขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัวเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องสงสัยหรือทนายความคัดค้านการควบคุมตัวต่อศาลได้ รวมทั้งจะทำให้เห็นได้ว่าผู้ต้องสงสัยมีร่องรอยการถูกซ้อมทรมานหรือไม่ นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงกระบวนการซักถามผู้ต้องสงสัยโดยไม่ใช้วิธีการรุนแรงและการซักถามควรทำโดยพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญเท่านั้น

14. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แจ้งผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. ข้างต้น โดยกระทรวงกลาโหมแจ้งว่า ได้ดำเนินการตามมาตรการและข้อเสนอแนะของ กสม. เป็นปกติอยู่แล้ว และในการปฏิบัติภารกิจทุกครั้งได้คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ ส่วนศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้แจ้งว่า ได้ปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกต้องสงสัยในคดีความมั่นคงที่ถูกควบคุมตัวตามหลักสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติหน้าที่ได้ดำเนินการไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง สำหรับการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังบุคคล ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ตรวจเยี่ยมเรือนจำในจังหวัดชายแดนภาคใต้และพบปะพูดคุยกับผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำอย่างสม่ำเสมอ ในเบื้องต้น ยังไม่พบความผิดปกติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด

15. กสม. ได้จัดการอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาฯ แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงมีความเข้าใจในเนื้อหาของอนุสัญญาฯ มากขึ้น และได้มีการอนุญาตให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ที่ถูกจับกุมได้ อย่างไรก็ดี ยังมีบางกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่บางคนขาดความเข้าใจและไม่อนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยม ซึ่ง กสม. ได้ขอความร่วมมือจากหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ว่า หากมีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าเยี่ยมของญาติ ขอให้ญาติของผู้ถูกจับกุมโทรศัพท์แจ้งเจ้าหน้าที่ กสม. เพื่อประสานต่อไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมตัว ซึ่งส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่จะอนุญาตให้เข้าเยี่ยมเมื่อได้รับการประสานงานจาก กสม. สิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติยังขาดความเข้าใจแม้ว่าระดับบริหารจะเข้าใจและยอมรับเรื่องการเข้าเยี่ยมแล้ว

16. ข้อเสนอแนะ แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ยืนยันว่าการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน แต่เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทำร้ายผู้ต้องสงสัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ กสม. ได้รับมิได้มีแนวโน้มลดลง หน่วยงานดังกล่าวจึงควรกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวมถึงควรมีการทบทวนว่ากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้น จับกุม คမ်း และ การซักถามข้อมูลที่ใช้อยู่เพียงพอต่อการประกันสิทธิของผู้ถูกจับกุม และสามารถป้องกันการทรมานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ส่วนการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขัง ควรให้ครอบคลุมถึงสถานที่ควบคุมตัวบุคคลที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหมและศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย นอกจากนี้ ไทยควรพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เพื่อให้มีกลไกการตรวจสอบสถานที่ควบคุมหรือคุมขังบุคคลเป็นระยะๆ ที่เป็นอิสระในระดับประเทศ ซึ่งจะเป็มาตรการหนึ่งในการป้องกันการทรมานที่มีประสิทธิภาพ

17. นอกจากข้อร้องเรียนที่ กสม. ได้รับแล้ว ยังมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการซ้อมทรมานไปยังองค์กร ภาคประชาสังคมในพื้นที่อีกเป็นจำนวนมาก มีกรณีที่หน่วยงานมีการสอบสวนเรื่องร้องเรียนและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดอยู่บ้าง แต่มีจำนวนน้อย โดยทั่วไปเมื่อมีการร้องเรียนเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการซ้อมทรมาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักไม่ให้ความสำคัญกับเหยื่อที่ถูกซ้อมทรมาน ไม่อนุญาตให้คณะอนุกรรมการของ กสม. ที่ได้รับมอบหมายเข้าเยี่ยมโดยทันทีที่มีการร้องขอ โดยมักอ้างกฎระเบียบต่างๆ เพื่อป้องกันการเข้าเยี่ยมโดยพลัน ตลอดจนการไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้ถูกควบคุมตัวได้โดยลำพังและอิสระ มีบางกรณีที่หน่วยงานได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงแต่เป็นจำนวนน้อยและส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลในหน่วยงานเดียวกัน จึง

ขาดความโปร่งใส ผลการตรวจสอบมักสรุปว่าไม่มีเหตุการณ์ซ้อมทรมานตามข้อกล่าวหาซึ่งบางครั้งขัดกับผลการตรวจร่างกายผู้เสียหายของแพทย์และผลการตรวจสอบของคณะกรรมการของ กสม. ทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การลงโทษเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดได้ทั้งทางวินัยและทางอาญา

18. ข้อเสนอแนะ รัฐควรเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นต่อการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม โดยเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานโดยรัฐ รัฐต้องดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนโดยพลัน โดยที่การกระทำความผิดฐานทรมานเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ จึงควรมีหลักประกันว่าการสอบสวนข้อร้องเรียนการทรมาน จะมีการดำเนินการอย่างเป็นธรรมโดยไม่ลำเอียง โดยอาจให้หน่วยงานที่มีความเป็นกลางทำหน้าที่ดังกล่าวหรือให้พนักงานอัยการดำเนินการสอบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากพบว่ามีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน จะต้องมีการลงโทษทั้งทางอาญาและทางวินัยอย่างจริงจัง ในระหว่างนั้น รัฐควรให้การคุ้มครองผู้เสียหายและพยานจากการถูกข่มขู่คุกคามโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้ยอมรับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ที่จะสอบสวนคดีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้และนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยยึดหลักนิติรัฐและเคารพหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐให้อยู่ในกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด และการมีความจริงจังในการสอบสวนและลงโทษผู้กระทำผิดหรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อขจัดวัฒนธรรมการไม่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการในเรื่องนี้ตามคำมั่นและนโยบายที่ได้ประกาศไว้

19. กสม. พบว่า การที่รัฐบาลได้บังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในพื้นที่ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีกระบวนการตรวจค้น จับกุม และคุมขังบุคคลที่แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อาจเปิดช่องให้เกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการซ้อมทรมานได้ เช่น พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 มาตรา 15 ทวิ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ความมั่นคงในการกักตัวบุคคลที่มีเหตุควรสงสัยว่าฝ่าฝืนกฎหมายนี้ไว้เพื่อสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการได้เป็นเวลา 7 วัน โดยไม่ต้องมีการขออนุญาตจับต่อศาล ส่วนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องขออนุญาตศาลก่อนจับกุมบุคคลผู้ต้องสงสัยตามมาตรา 11 และ 12 แต่เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมตัวบุคคลได้นานถึง 7 วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานกว่าที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหากมีความจำเป็น เจ้าหน้าที่อาจขอขยายเวลาการควบคุมตัวต่อศาลได้อีกครั้งละ 7 วัน (โดยระเบียบปฏิบัติกำหนดว่าไม่ต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมตัวไปศาล) แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดไม่เกิน 30 วันในสถานที่ที่มีใช้เป็นที่ควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยไม่มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัว เช่น การได้รับการเยี่ยมจากญาติ หรือปรึกษาทนายความ เช่นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

20. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรทบทวนการประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพราะกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงควรบังคับใช้เท่าที่จำเป็นและในระยะเวลาที่จำกัดเท่านั้น ในพื้นที่ใดที่สถานการณ์ดีขึ้น รัฐบาลควรลดระดับการบังคับใช้

กฎหมายพิเศษข้างต้นโดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้การตรวจค้น การตั้งข้อหา การจับกุม การควบคุมตัวผู้ต้องหา และการสอบสวนคดีเป็นไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นไปตามมาตรฐานระหว่างประเทศมากกว่าแทน

21. กสม. เห็นว่าพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ไม่มีกลไกตรวจสอบการดำเนินการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เหมาะสม โดยมาตรา 16 ของพระราชกำหนดฯ ยกเว้นว่าข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดฯ ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ในประเด็นนี้ แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะเคยมีคำวินิจฉัยที่ 9/2553 ว่าผู้ได้รับความเสียหายจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชกำหนดนี้จะสามารถนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมตามความในมาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ก็ตาม แต่ กสม. เห็นว่า โดยที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ประเทศไทยใช้ระบบศาลคู่โดยมีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นมาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง โดยเฉพาะแยกต่างหากจากศาลยุติธรรม และได้มีการกำหนดให้วิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองใช้ระบบไต่สวนเพื่อให้คู่ความฝ่ายเอกชนที่อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบคู่ความฝ่ายปกครองทั้งในแง่บุคลากร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและความสามารถในการเข้าถึงเอกสารหลักฐานหรือข้อมูลในความครอบครองของฝ่ายปกครอง ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี จึงเห็นว่าควรให้ศาลปกครองสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายฉบับนี้ด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการใช้ระบบศาลคู่ ทั้งนี้ การให้ศาลปกครองมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามพระราชกำหนดฯ ยังสามารถทำให้

ประชาชนที่ได้รับผลกระทบสามารถร้องเรียนเพื่อขอให้เพิกถอนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชกำหนดฯ เป็นการทั่วไปได้ ในขณะที่การ ร้องต่อศาลยุติธรรมอาจเป็นการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเฉพาะบุคคลที่ได้รับ ความเสียหายเป็นกรณีๆ ไปเท่านั้น

22. ข้อเสนอแนะ รัฐควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขมาตรา 16 ของพระราช กำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดยให้ข้อพิพาทที่ เกิดจากการใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉินฯ อยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลปกครองหากเนื้อหาของคดีเป็นเรื่อง คดีปกครอง แต่หากเนื้อหาของคดีเป็นเรื่องการกระทำความผิดอาญาก็สมควรให้ อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม นอกจากนี้ รัฐบาลควรพิจารณาปรับปรุง กฎหมายฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลการประกาศใช้ กฎหมายดังกล่าวอีกส่วนหนึ่งด้วย โดยควรมีการแก้ไขมาตรา 5 ของพระราช กำหนดฯ เพื่อจำกัดอำนาจของนายกรัฐมนตรีในการขยายระยะเวลาการประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉิน กล่าวคือ เมื่อการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของ นายกรัฐมนตรีครั้งแรกสิ้นสุดลง แต่หากรัฐบาลเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องขยาย ระยะเวลา ควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีขอความเห็นชอบจากรัฐสภาเพื่อให้ รัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรนิติบัญญัติสามารถตรวจสอบถึงเหตุผลและความจำเป็นใน การขยายเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้

23. กสม. เห็นว่าบทบัญญัติในมาตรา 17 ของพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ที่กำหนดว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการ ระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัยนั้นอาจส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิ มนุษยชนได้นั้น แม้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่

ตามพระราชกำหนดฯ มีความมั่นใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังและมีประสิทธิภาพ และบทบัญญัตินี้ไม่ได้ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ แต่บทบัญญัตินี้อาจทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจมากเกินไปและขาดความระมัดระวังจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควรได้ กสม. เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักกฎหมายโดยทั่วไปอยู่แล้ว กล่าวคือ แม้กฎหมายจะไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ไปโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น บุคคลนั้นก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด ซึ่งในการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลก็ได้วางแนวและยึดถือปฏิบัติตามหลักกฎหมายดังกล่าวอย่างเคร่งครัดอยู่แล้ว ดังนั้น บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่เกินความจำเป็น อีกทั้งยังมีผลอาจทำให้ประชาชนมีทัศนคติด้านลบต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดดังกล่าวแม้จะเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและตามความจำเป็นก็ตาม

24. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรยกเลิกมาตรา 17 ของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เนื่องจากแม้จะไม่มีบทบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดไว้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ไปโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายทั่วไปอยู่แล้ว การยกเลิกมาตราดังกล่าวน่าจะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความระมัดระวังมากขึ้นและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลู่วัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดฯ และทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดฯ มากยิ่งขึ้นด้วย

ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานอื่นๆ

25. จากการสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐที่มีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและที่มีการส่งฟ้องคดีไปยังศาล พบว่าข้อมูลที่หน่วยงานมีอยู่เป็นคดีการทำร้ายร่างกายโดยรวมโดยไม่ได้มีการเก็บสถิติคดีการทรมานแยกต่างหาก ทำให้ไม่สามารถประเมินภาพรวมปัญหาการทรมานที่เกิดขึ้นได้

26. ข้อเสนอแนะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเก็บข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับคดีการทรมานตามนิยามของอนุสัญญาฯ ตั้งแต่ขั้นตอนของการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การส่งฟ้องคดี และผลของการพิจารณาคดี เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาของการทรมานและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาเพื่อหามาตรการป้องกันมิให้เกิดการทรมานตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญาฯ

27. ในส่วนของการดำเนินการของ กสม. ที่เกี่ยวกับกรณีการทรมาน ภายใต้การดำเนินงานของ กสม. ชุดแรกตั้งแต่ปี 2542 จนถึงเดือนมิถุนายน 2552 กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานบุคคลโดยเจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 35 คำร้อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่ง กสม. ได้ทำการตรวจสอบแล้วดังมีผลปรากฏในข้อ 12-13 ข้างต้น ส่วนในการดำเนินงานของ กสม. ชุดปัจจุบันที่เข้ารับหน้าที่เมื่อเดือนมิถุนายน 2552 จนถึงปี 2556 กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานจำนวน 69 เรื่อง² ในจำนวนนี้ได้ตรวจสอบเสร็จแล้ว 47 เรื่อง และเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการ 7 เรื่อง ส่วนที่เหลือ 15 เรื่องเป็นเรื่องที่ยุติการตรวจสอบ แบ่งเป็นเรื่องที่ยุติเนื่องจากอยู่ในการพิจารณาของศาลและ กสม. ไม่มีอำนาจตรวจสอบตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 10

² ไม่รวมเรื่องร้องเรียนการทรมานที่เกิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามข้อ 12 ของรายงานฉบับนี้

เรื่อง และเป็นเรื่องที่ยุติการตรวจสอบด้วยเหตุอื่น (ผู้ร้องขอถอนคำร้องและ กสม. มีมติส่งให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการ) จำนวน 5 เรื่อง

28. ในจำนวนเรื่องร้องเรียนที่ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว 47 เรื่อง กสม. ตรวจพบคำร้องที่มีการทรมานจำนวน 7 เรื่อง เป็นเรื่องที่เป็นการทรมานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3 เรื่องและโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 4 เรื่อง การทรมานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้ง 3 กรณีเกิดขึ้นในขั้นตอนของการจับกุมบุคคลผู้ต้องสงสัยใน คดีลักทรัพย์ 1 คดีและ คดียาเสพติด 2 คดี โดยกรณีหนึ่งเป็นการทำร้ายผู้ต้องสงสัยในขณะที่จับกุม ส่วนอีก 2 กรณีเกิดขึ้นหลังจากที่เจ้าหน้าที่จับกุมผู้ต้องสงสัยแล้ว ได้นำตัวผู้นั้นไปสถานที่อื่นและซ้อมทรมานเพื่อให้รับสารภาพก่อนนำตัวผู้ต้องสงสัยส่งให้พนักงานสอบสวนที่ทำการของสถานีตำรวจในพื้นที่ เมื่อ กสม. ได้มีหนังสือขอให้สถานีตำรวจที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีที่เกิดขึ้น ก็ได้รับแจ้งว่าได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วแต่ไม่พบว่ามีการทำร้ายผู้ต้องหาแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบเป็นเพียงการชี้แจงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมากกว่าการสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง มีกรณีหนึ่งที่กล่าวถึงการตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงโดยสำนักงานจเรตำรวจ แต่ไม่ปรากฏผลการสอบสวนของคณะกรรมการชุดดังกล่าวแต่อย่างใด ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน 2 กรณี คณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของ กสม. เห็นว่าผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ คณะอนุกรรมการฯ ได้รับแจ้งจากหน่วยงานไม่สอดคล้องกับผลการตรวจรักษาทางการแพทย์ที่บ่งชี้ว่าการบาดเจ็บของผู้ต้องสงสัยน่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้ต้องหาอยู่ในการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และได้มีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ดำเนินการตามกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาในทั้ง 2 กรณี รวมทั้งให้เยียวยาความเสียหายแก่ผู้ต้องหาที่ถูกทำ

ร้ายร่างกายอย่างเหมาะสม ส่วนอีกกรณีหนึ่งมีผลการตรวจร่างกายของแพทย์ แต่ในช่วงที่เกิดเหตุ ผู้ร้องได้ให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ว่าบาดเจ็บที่เกิดขึ้นเกิดจากอุบัติเหตุ ต่อมาภายหลังจากเกิดเหตุเป็นเวลา 2 ปี ผู้ร้องจึงมาร้องเรียนและให้ข้อมูลว่าการบาดเจ็บของตนเกิดจากการถูกทำร้ายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งกรณีนี้ ผู้ร้องได้แจ้งความเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำร้ายร่างกายผู้ร้องด้วยตนเองแล้ว³

29. ข้อเสนอแนะ จากการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนข้างต้น กสม. ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยขอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับการกำกับและดูแลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจับกุมผู้ต้องหาปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนในการจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ใช้วิธีการตามกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัด และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีตามข้อร้องเรียนขึ้นอีก หากมีการร้องเรียนในลักษณะดังกล่าว หน่วยงานควรมีกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน และหากพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำผิดจริง ต้องมีการดำเนินการทางอาญาและทางวินัยอย่างจริงจัง โดยที่ผู้กระทำผิดในคดีการทรมานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐต้องมีมาตรการที่ประกันว่าการสืบสวนสอบสวนคดีการทรมานจะเป็นไปโดยปราศจากความลำเอียง

30. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจทั้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้น จับกุม และคุมขังบุคคล

³ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ 474/2556 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เรื่องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแม่สอด จังหวัดตาก ทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาจนได้รับบาดเจ็บสาหัส

เกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ อย่างทั่วถึง รวมทั้งควรพิจารณาเข้าเป็น ภาคิพิธิสารของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ตามที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 15

31. สำหรับคำร้องที่เกี่ยวกับการทรมานโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จำนวน 4 เรื่องนั้น เป็นการทำร้ายร่างกายผู้ต้องขังเพื่อให้ยอมรับว่าเสพยาเสพติดหรือมี โทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของต้องห้ามไว้ในครอบครองรวม 3 กรณี ส่วนอีกกรณีหนึ่ง เป็นการลงโทษผู้ต้องขังเนื่องจากมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและไม่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ ของเรือนจำ จากข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นทางเรือนจำมีการตั้งคณะกรรมการ สอบสวนข้อเท็จจริงหรือมีการสอบข้อเท็จจริงโดยผู้ตรวจราชการของกรม ราชทัณฑ์ในทุกกรณี ผลการสอบสวนปรากฏว่ามีเพียงกรณีเดียวที่มีการลงโทษ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์โดยให้เพิ่มเวรยาม 2 วัน แต่เนื่องจากมีเหตุควรปราณี จึง ลดหย่อนโทษเป็นว่ากล่าวตักเตือน ในอีก 2 กรณีผลการสอบสวนพบว่าไม่ได้มี การทำร้ายร่างกายผู้ต้องขังโดยเจ้าหน้าที่ ส่วนอีก 1 กรณีหน่วยงานไม่แจ้งสรุปผล การสอบสวน

32. จากข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานในการชี้แจงเรื่องร้องเรียนข้างต้น กสม. มี ข้อสังเกตว่า แม้ว่าหน่วยงานจะมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง แต่ การดำเนินการมักกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของเรือนจำแห่งนั้นเป็นส่วนใหญ่ การสอบ ข้อมูลมักสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ การสอบข้อมูลจากผู้ต้องขังมักสอบถาม จากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ กสม. เห็นว่าการสอบ ข้อมูลจากผู้ต้องขังโดยเจ้าหน้าที่ของเรือนจำเพื่อให้ได้ความจริงนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก เพราะผู้ต้องขังเป็นผู้ที่อยู่ใต้อำนาจการควบคุมของเจ้าหน้าที่ จึงย่อมเกรง กลัวถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองในภายหลังได้ ดังเช่นการตรวจสอบเรื่อง ร้องเรียนกรณีหนึ่งของคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้าน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของ กสม. ที่ผู้ต้องขังที่เป็นพยานให้ข้อมูลแก่

คณะอนุกรรมการฯ ที่แตกต่างกันไปจากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ตรวจราชการกรมราชทัณฑ์⁴

33. ข้อเสนอแนะ กรมราชทัณฑ์ควรให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่และกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2482 และจรรยาบรรณข้าราชการกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมและกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน กฎระเบียบและจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทำร้ายผู้ต้องขังอีก นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์อาจพิจารณามาตรการอื่นๆ เพื่อป้องกันการทำร้ายผู้ต้องขัง เช่น การติดกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการกำหนดระยะห่างระหว่างผู้คุมกับผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากล เป็นต้น

การตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังบุคคล

34. นอกจากการรับและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีการทรมานแล้ว กสม. ยังมีการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังบุคคลทั่วประเทศ ทั้งสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาในสถานีตำรวจ เรือนจำ/ทัณฑสถาน และห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ในปี 2554-2555 คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของ กสม. ได้ตรวจเยี่ยมสถานีตำรวจ 16 แห่งและเรือนจำ 17 แห่งในภาคต่างๆ เพื่อศึกษาสภาพของสถานที่คุมขังและนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในส่วนของสถานีตำรวจพบว่า สถานีตำรวจส่วนใหญ่มีการแยกห้องควบคุมตัวระหว่างหญิงกับชาย

⁴ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ 760/2555 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2555 เรื่องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีเจ้าหน้าที่เรือนจำจังหวัดชัยภูมิทำร้ายร่างกายผู้ต้องขัง

และระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ สถานีตำรวจส่วนใหญ่ สภาพทางกายภาพโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นบางแห่งที่ห้องควบคุมผู้ต้องหาทรุดโทรมหรือสะอาดไม่เพียงพอ กรณีผู้ต้องหาเจ็บป่วย มีการให้การรักษาเบื้องต้นด้วยยาสามัญเนื่องจากการควบคุมตัวผู้ต้องหามักมีระยะเวลาค่อนข้างสั้น จึงไม่พบการเจ็บป่วยกรณีร้ายแรง

35. ในส่วนของการตรวจเยี่ยมเรือนจำและทัณฑสถานพบว่า เรือนจำส่วนใหญ่มีสภาพแออัด บางแห่งมีสภาพเก่าและคับแคบ ไม่สามารถจัดให้ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีอยู่แยกต่างหากจากนักโทษเด็ดขาดได้อย่างชัดเจน เรือนจำเกือบทุกแห่งมีปัญหาเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่และงบประมาณไม่เพียงพอ การที่เรือนจำมีผู้ต้องขังมากเกินไปกว่าจำนวนที่รับได้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องทำงานอย่างตรากตรำเพราะรับภาระมากเกินไปกว่ามาตรฐานและเสี่ยงภัย นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมดูแลและแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียของผู้ต้องขังด้วย เรือนจำที่ตรวจเยี่ยมทุกแห่งมีการจัดอาหารให้แก่ผู้ต้องขังตามหลักโภชนาการ แต่เรือนจำบางแห่งอาจมีปัญหาน้ำดื่ม น้ำใช้ไม่สะอาดเพียงพอ รวมทั้งมีปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ซึ่งส่งผลต่อการดูแลสุขอนามัยของผู้ต้องขัง ในด้านบริการด้านการแพทย์ เรือนจำส่วนใหญ่ขาดแคลนแพทย์และบุคลากรด้านจิตเวชหรือนักจิตวิทยาสำหรับให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขัง บางแห่งมีพยาบาลประจำเรือนจำไม่เพียงพอ เรือนจำบางแห่งสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการแยกผู้ป่วยที่เป็นโรคติดต่อ เช่น วัณโรคและโรคผิวหนังออกจากผู้ป่วยอื่น

36. ในการควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ผู้คุมสามารถใช้กำลังบังคับหากผู้ต้องขังไม่เชื่อฟัง ซึ่งอาจเป็น เหตุให้เกิดการกระทบกระทั่งหรือทำร้ายผู้ต้องขังได้ การลงโทษทางวินัยต่อผู้ต้องขังเป็นไปตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยมีตั้งแต่การภาคทัณฑ์ การงดหรือลดการได้รับ

ประโยชน์หรือรางวัล ไปจนถึงการขังเดี่ยว และการตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดโทษ เรือนจำส่วนใหญ่ลงโทษทางวินัยต่อผู้ต้องขังโดยการแยกขัง ขังเดี่ยว และการตีตรวน อย่างไรก็ตาม มีทัณฑสถานหญิงที่ไปตรวจเยี่ยม 2 แห่งไม่มีการใช้พันธนาการ การขังเดี่ยวและการแยกขังแล้ว เรือนจำทุกแห่งมีการอนุญาตให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง แต่เรือนจำบางแห่งมีการงดรับฝากของเยี่ยม เพื่อป้องกันการลักลอบส่งสิ่งของต้องห้ามหรือยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำ เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญในเรือนจำหลายแห่ง ทำให้กระทบสิทธิของผู้ต้องขังทั่วไปที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในด้านการฟื้นฟูผู้ต้องขัง เรือนจำทุกแห่งมีการจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาและฝึกอาชีพ รวมไปถึงการจ้างแรงงานโดยหน่วยงานภายนอก และมีการให้ค่าตอบแทนในการทำงานแก่ผู้ต้องขัง ส่วนการร้องทุกข์ ผู้ต้องขังมีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 โดยการยื่นเรื่องร้องทุกข์ให้ยื่นต่อพัศดีหรือใส่ลงในที่ที่จัดไว้ หากผู้ต้องขังต้องการรักษาเรื่องร้องทุกข์เป็นความลับ ข้อ 125 กฎกระทรวงฯ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่เรือนจำอ่านและให้ส่งหนังสือร้องทุกข์ไปยังผู้รับต่อไป

37. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคาความแออัดของเรือนจำโดยใช้นโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มุ่งเน้นการหันเหออกจากกระบวนการยุติธรรม ปรับเปลี่ยนวิธีการลงโทษตามพฤติการณ์ของการกระทำผิดเพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำและให้เรือนจำเป็นสถานที่คุมขังผู้กระทำผิดร้ายแรงเท่านั้น ในขณะเดียวกัน รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรสำหรับเรือนจำต่างๆ รวมทั้งปรับปรุงสถานที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขัง และเพื่อให้สามารถแยกการควบคุมผู้ที่ถูกคุมขังประเภทต่างๆ ตามหลักการสากล รวมถึงอาจพิจารณาให้ภาคเอกชนเข้ามาดูแลผู้ที่ถูกคุมขังระหว่าง

การดำเนินคดี กรมราชทัณฑ์ควรกำกับดูแลให้สถานที่คุมขังในความรับผิดชอบ จัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดสำหรับผู้ต้องขัง และจัดให้มีระบบการรักษาพยาบาล ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยที่เหมาะสม ในเรื่องของการลงโทษทางวินัยต่อผู้ต้องขัง ควรพิจารณาใช้เครื่องพันธนาการอื่นแทนการใช้โซ่ตรวนซึ่งมีลักษณะเป็นการปฏิบัติที่ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ควรพิจารณาค่าตอบแทน สำหรับเจ้าหน้าที่เรือนจำที่เหมาะสมกับภาระงานและความเสี่ยงภัยในการทำงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

38. กสม. โดยคณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิเด็ก สตรี และความเสมอภาคของบุคคล ได้ตรวจเยี่ยมสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ทณฑสถานหญิง และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ รวม 7 แห่งระหว่าง ปี 2554-2556 ในส่วนของสถานพินิจฯ มีการแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่เด็ก มีการฝึกอาชีพ มีการจัดการศึกษาโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน การเรียนรู้ทักษะชีวิตและการปรับตัว การบำบัดเด็กที่ติดยาเสพติด รวมทั้งมีการจำแนกเด็กเพื่อให้ความช่วยเหลือ กรณีที่เด็กมีปัญหา จะมีการเชิญสหวิชาชีพจากภายนอกเข้าร่วม ประชุมด้วย ส่วนการตรวจเยี่ยมทณฑสถานหญิง พบว่า ทณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพฯ มีสภาพแออัดเนื่องจากมีผู้ต้องขังเกินกว่าที่จะรับได้ เด็กที่ติดมารดาที่ถูกคุมขังจะอยู่กับมารดาเป็นเวลา 1 ปี หลังจากนั้นจะได้รับการส่งตัวไปอยู่ที่บ้าน บุญทรโดยมารดาสามารถไปเยี่ยมได้สัปดาห์ละครั้ง ส่วนทณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และทณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงธัญบุรี สภาพทั่วไปค่อนข้างดี ไม่มีความตึงเครียด แต่ทณฑสถานหญิงธัญบุรีขาดแคลนแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัดยาเสพติด สำหรับสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ซึ่งรับเด็กหญิงและผู้หญิงที่มีปัญหาครอบครัวหรือถูกล่อลวงมาบังคับใช้แรงงานหรือแสวงประโยชน์

ในธุรกิจบริการทางเพศ มีการสอนอาชีพให้ผู้พักพิงในบ้านเพื่อเตรียมอาชีพและมีการเยี่ยมบ้านและช่วยเหลือครอบครัว

39. การตรวจเยี่ยมห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นการตรวจเยี่ยมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาชาวโรฮิงญา ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงระหว่างเชื้อชาติในพม่าทำให้มีชาวโรฮิงญาอพยพออกนอกประเทศพม่าจำนวนมากโดยทางเรือเพื่อไปยังประเทศที่สาม เช่น มาเลเซียหรืออินโดนีเซีย ในการเดินทางอพยพออกนอกประเทศนั้น มีชาวโรฮิงญาจำนวนหนึ่งถูกจับในขณะที่เดินทางผ่านน่านน้ำของประเทศไทย ซึ่งทางการไทยได้ควบคุมตัวไว้ในฐานะผู้หลบหนีเข้าเมืองเพื่อการส่งกลับตามกฎหมาย โดยที่ชาวโรฮิงญาที่ถูกจับมีจำนวนค่อนข้างมาก ในขณะที่ห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) มักมีพื้นที่จำกัด และการส่งกลับไม่สามารถทำได้ในทันทีเนื่องจากสถานการณ์ในประเทศต้นทางอาจไม่ปลอดภัย จึงเกิดปัญหาในการดูแลชาวโรฮิงญา ข้อมูลชาวโรฮิงญาที่ถูกจับกุมในประเทศไทย ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2556 มีจำนวน 2,026 คน มีผู้ที่หลบหนีการควบคุมตัวและเสียชีวิตรวม 92 คน คงเหลือชาวโรฮิงญาในการควบคุมของทางการไทย 1,934 คน ส่วนใหญ่ถูกควบคุมตัวในห้องกักของ สตม. ในจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ และมีชาวโรฮิงญาที่เป็นหญิงและเด็กที่พำนักอยู่ในบ้านพักเด็กและครอบครัวของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัดต่างๆ 374 คน

40. ในปี 2552 กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีชาวโรฮิงญาในห้องกักของ สตม. ที่จังหวัดระนองเสียชีวิต 2 ราย ซึ่งคณะกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของ กสม. ได้ตรวจสอบพบว่า สภาพของห้องกักของด่านตรวจคนเข้าเมือง จ. ระนอง ที่แออัด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ก่อปรกกับการขาดการเอาใจใส่ผู้เจ็บป่วยเรื้อรังและรุนแรงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสียชีวิตดังกล่าว และจากการได้ตรวจเยี่ยมห้องกักของ สตม. ที่มีการควบคุมตัวชาวโรฮิงญาในหลายจังหวัด

ของคณะกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของ กสม. พบว่า ระหว่างเดือนมีนาคม – กรกฎาคม 2556 มีชาวโรฮิงญาเสียชีวิตรวม 8 ราย แม้ว่า 7 รายจะเสียชีวิตภายหลังการส่งตัวไปโรงพยาบาล แต่ก็เป็น การส่งตัวไปหลังจาก ที่มีอาการป่วยหนักแล้ว ชาวโรฮิงญาที่ถูกจับกุมส่วนใหญ่มีอาการขาดสารอาหาร และอ่อนเพลียจากการเดินทางที่ยากลำบาก การดูแลทางการแพทย์ของชาว โรฮิงญาจะมีเฉพาะเมื่อมีการรับตัวชาวโรฮิงญาเข้าห้องกักเท่านั้น โดยเป็นการมา ดูแลผู้ต้องกักชาวโรฮิงญาเป็นตรวจเพื่อคัดแยกชาวโรฮิงญาที่มีเชื้อมาลาเรีย หลังจากนั้น ไม่มีการตรวจรักษาอย่างต่อเนื่อง ในรายที่มีการตรวจรักษา มีปัญหา ขาดแคลนล่ามในการสื่อสาร การรักษาจึงมักไม่ได้ผลดีและทำให้ผู้ต้องกักมีอาการ หนักขึ้นจนเสียชีวิตในที่สุด

41. จากระยะเวลาการควบคุมตัวที่ที่ยาวนานและไม่มีกำหนดชัดเจนเนื่องจาก ปัญหาในการส่งกลับประเทศต้นทางได้สร้างแรงกดดันต่อผู้ต้องกักชาวโรฮิงญาจน ก่อเหตุความรุนแรงและพยายามหลบหนีออกจากสถานที่ควบคุมหลายแห่ง นอกจากนี้ มีรายงานว่าทางการไทยได้ส่งกลับชาวโรฮิงญาโดยเป็นการนำไปส่งที่ ชายแดนบริเวณจังหวัดระนองโดยไม่ได้ส่งให้เจ้าหน้าที่ของพม่า (Soft deportation) มีการผลักดันผู้ต้องกักชาวโรฮิงญาจำนวนหนึ่งไปยังบริเวณ ชายแดนไทย-มาเลเซีย และมีการเรียกเงินจากญาติของผู้ต้องกักชาวโรฮิงญาใน มาเลเซียในการพาผู้ต้องกักไปส่งที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย หรือพาเข้าไปใน ประเทศมาเลเซีย ผู้ต้องกักรายใดที่ญาติไม่มีเงินเพียงพออาจถูกขายต่อให้ไปเป็น แรงงานในเรือประมงหรือถูกทำร้ายจนเสียชีวิต

42. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลไทยควรให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานแก่ชาวโรฮิงญา ที่ถูกจับกุมในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดูแลด้านสุขอนามัยและการ รักษาพยาบาลชาวโรฮิงญาที่เจ็บป่วยอย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกัน รัฐบาลควร

พิจารณาทางเลือกอื่นแทนการควบคุมตัวชาวโรฮิงญาไว้ในห้องกักของ สตม. โดยการจัดสถานที่พักพิงชั่วคราวให้แก่กลุ่มโรฮิงญาและเปิดโอกาสให้องค์การระหว่างประเทศและองค์กรการกุศลเอกชนเข้าไปให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม หรืออนุญาตให้กลุ่มโรฮิงญาทำงานได้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และควรมีกระบวนการคัดกรองเพื่อแยกชาวโรฮิงญาที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และมีสถานะเป็นผู้ลี้ภัยเพื่อให้การคุ้มครองตามความเหมาะสม ในระดับนโยบาย รัฐบาลไทยควรประสานงานกับสถานเอกอัครราชทูตพม่าและบังกลาเทศเพื่อให้รัฐบาลประเทศทั้งสองเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาชาวโรฮิงญา ทั้งปัญหาต้นเหตุในประเทศต้นทางและปัญหาเฉพาะหน้าสำหรับกลุ่มที่อยู่ในประเทศไทย รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มประชาคมอาเซียนในการแก้ไขปัญหาชาวโรฮิงญาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ รัฐบาลไทยควรดำเนินการปราบปรามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำชาวโรฮิงญาเข้าประเทศอย่างเด็ดขาด ทั้งนายหน้าที่เป็นคนไทย พม่าและบังกลาเทศ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของไทยที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์

การคุ้มครองผู้เสียหายและการเยียวยา

43. รัฐบาลอยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 เพื่อคุ้มครองบุคคลจากการถูกระงับตามข้อ 13 ของอนุสัญญาฯ โดยให้บุคคลที่กล่าวอ้างว่าถูกระงับหรือบุคคลอื่น ได้แก่ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อไต่สวนกรณีดังกล่าวและให้ศาลสามารถมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราว รวมทั้งจัดให้มีการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ ไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.

2546 ที่กำหนดว่า ในกรณีที่พยานในคดีอาญาอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานสืบสวนสอบสวน ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองได้ตามที่เห็นสมควรหรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใดที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ รวมถึงการให้ความคุ้มครองบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานที่อาจได้รับความไม่ปลอดภัย จากการที่พยานจะมาให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตามที่พยานได้ร้องขอ ปัจจุบันการคุ้มครองพยานเป็นภารกิจที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม อย่างไรก็ตาม กสม. ได้รับทราบว่าจะมีการโอนภารกิจด้านการคุ้มครองพยานไปอยู่ภายใต้การดูแลของกรมสอบสวนคดีพิเศษเนื่องจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ซึ่ง กสม. มีข้อห่วงกังวลว่าการโอนภารกิจด้านการคุ้มครองพยานไปอยู่กับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาอาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตของพยานในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

44. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรเร่งรัดการแก้ไขมาตรา 90 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้ความคุ้มครองบุคคลที่กล่าวอ้างว่าถูกกระทำความผิดโดยเร็ว และควรทบทวนการโอนภารกิจการคุ้มครองพยานไปอยู่กับกรมสอบสวนคดีพิเศษ กสม. เห็นว่าการมอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับผิดชอบการคุ้มครองพยานมีความเหมาะสมแล้ว โดยรัฐควรสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณให้แก่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอย่างเพียงพอเพื่อให้สามารถคุ้มครองพยานในคดีอาญาได้อย่างเต็มที่

45. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 รับรองสิทธิของผู้เสียหายในการร้องขอต่อศาลตามข้อ 14 ของอนุสัญญาฯ เพื่อขอรับค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องจากการ

กระทำความผิดที่ทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ผู้กระทำความผิดมักไม่มีความสามารถในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนได้ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ขึ้นเพื่อรองรับสิทธิของบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นและไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น ในการได้รับการเยียวยาความเสียหาย ซึ่งเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้อยู่ในขณะนั้นรับรองไว้ในมาตรา 245 และ 246 และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันรับรองไว้ในมาตรา 32

46. อย่างไรก็ตาม การร้องขอค่าตอบแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ยังมีข้อจำกัดบางประการ บุคคลที่มีสิทธิร้องขอค่าตอบแทนตามกฎหมายฉบับนี้ได้จำกัดอยู่เฉพาะผู้เสียหายจากการกระทำความผิดบางประเภทในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276-287) และความผิดต่อชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288-308) ส่วนค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายอาจได้รับประกอบด้วย (1) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล รวมถึงค่าการฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท (2) ค่าขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติวันละไม่เกิน 200 บาท ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี (3) กรณีเสียชีวิต ค่าตอบแทนการเสียชีวิตและค่าจัดการศพไม่เกิน 120,000 บาท และค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูไม่เกิน 30,000 บาท และ (4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติฯ เห็นสมควรไม่เกิน 30,000 บาท

47. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลว่า กระบวนการในการเรียกร้องค่าตอบแทนดังกล่าวยังมีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับการเยียวยาตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ คือ (1) การที่กฎหมายดังกล่าวจำกัดประเภทของความผิดไว้เฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดต่อชีวิตและร่างกายดังกล่าวแล้วในข้อ 44 ข้างต้น และ (2) การจำกัดว่าผู้เสียหายต้องยื่นคำขอรับค่าตอบแทนภายในเวลา 1 ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้เสียหายอาจไม่สะดวกในการขอรับค่าตอบแทน ประกอบกับการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิของตนเอง ทำให้หลายกรณีผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิดังกล่าว หรือเมื่อประสงค์จะใช้สิทธิก็พบว่าเกินกำหนดระยะเวลา 1 ปีไปแล้ว นอกจากนี้ ผู้เสียหายในคดีอาญา ที่ได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้บางรายเห็นว่าอัตราค่าตอบแทนที่กำหนดไม่สะท้อนสถานะค่าครองชีพในปัจจุบัน

48. ข้อเสนอแนะ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่เพิ่มการทรมานเป็นฐานความผิดต่างหาก รัฐควรขยายประเภทความผิดที่ผู้เสียหายอาจร้องขอค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ให้ครอบคลุมความผิดฐานทรมานด้วย และรัฐควรพิจารณาแก้ไขกฎหมายดังกล่าวโดยขยายระยะเวลาที่ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องเพื่อขอค่าตอบแทนให้มากกว่า 1 ปี นอกจากนี้ รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในการเรียกร้องค่าตอบแทนในวงกว้างโดยผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงองค์กรวิชาชีพทนาย และพิจารณาปรับอัตราค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายให้เหมาะสมกับความเสียหายที่บุคคลได้รับและสอดคล้องกับสถานะค่าครองชีพที่เป็นจริง เช่น อัตราค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพทางร่างกายและจิตใจและค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ควรคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการฟื้นฟูร่างกายและ

จิตใจตามรายงานของแพทย์และระยะเวลาที่ผู้ที่อยู่ในความดูแลของผู้เสียหายควรได้รับการอุปการะอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ส่วนค่าขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ควรมีการปรับให้สอดคล้องกับค่าแรงขั้นต่ำเป็นอย่างน้อย โดยปัจจุบันอัตราค่าแรงขั้นต่ำของประเทศอยู่ที่ 300 บาทต่อวัน

49. จากการตรวจสอบเรื่องราวเกี่ยวกับการทรมานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ กสม. พบว่า ผู้เสียหายซึ่งเป็นเหยื่อของการถูกซ้อมทรมานได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ บางรายเสียชีวิต แต่ไม่มีการรักษาพยาบาลและการติดตามการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูร่างกายและสภาพจิตใจอย่างต่อเนื่อง หลังจากเริ่มเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2547 รัฐบาลได้ออกหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2548 โดยรัฐจะให้เงินช่วยเหลือประชาชนที่เสียชีวิตรายละ 100,000 บาท และผู้ที่ทุพพลภาพรายละ 80,000 บาท ต่อมา ในปี 2555 รัฐบาลได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์สำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางการเมืองในช่วงปลายปี 2548-2553 ตามหลักเกณฑ์ใหม่ รัฐจะให้เงินช่วยเหลือประชาชนที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์รุนแรงเพิ่มขึ้นจากรายละ 100,000 บาท เป็น 500,000 บาท และผู้ทุพพลภาพจะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้นจากรายละ 80,000 บาท เป็น 500,000 บาท โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงปี 2547 ด้วย แต่ในกรณีที่บุคคลบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากเหตุการณ์เฉพาะที่สืบเนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น เหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะและเหตุการณ์กรณีตากใบ รัฐบาลได้เห็นชอบให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ทายาทของผู้เสียชีวิตและผู้ทุพพล

ภาพรายละเอียด 4,000,000 – 7,500,000 บาท โดยการให้เงินช่วยเหลือในอัตรานี้ให้ใช้กับกรณีบุคคลถูกบังคับให้สูญหายที่มีข้อมูลน่าเชื่อว่ามีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งจากรายงานของ ศอ.บต. ประจำปี 2555 มีข้อมูลว่า รัฐได้ให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่เสียชีวิต บาดเจ็บ และทุพพลภาพจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วจำนวน 528 ราย เป็นเงิน 1,112.35 ล้านบาท แบ่งเป็นผู้เสียหายจากเหตุการณ์เฉพาะกรณี 473 ราย และกรณีถูกละเมิดสิทธิอื่นๆ รวมถึงกรณีสูญหาย 55 ราย อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการถูกทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐในกรณีทั่วไปที่ไม่ได้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 เท่านั้น (แต่ผู้เสียหายยังสามารถใช้สิทธิทางศาลในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้) ซึ่งมีอัตราการให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่แตกต่างจากกรณีผู้ได้รับผลกระทบในบริบทของเหตุการณ์รุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมาก

50. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายจากการถูกทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐโดยมุ่งหมายให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยและการเยียวยาที่พอเพียงและเป็นธรรม เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวควรคำนึงถึงหลักความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ เช่น บุคคลใดก็ตามที่ถูกทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐจนเสียชีวิตควรได้รับการชดเชยเยียวยาในอัตราเดียวกันไม่ว่าการทรมานนั้นจะเกิดขึ้นในพื้นที่ใดของประเทศ หากรัฐจะกำหนดอัตราการให้ความช่วยเหลือเยียวยาที่แตกต่างกัน จะต้องมีความสมเหตุสมผลและอธิบายได้

51. กสม. มีข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 เป็นกฎหมายที่ไม่มีการรับรองสิทธิของผู้เสียหาย โดยมาตรา 16 ของพระราชบัญญัติฯ กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับความเสียหายเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าปรับจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ทหาร แม้ว่าตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกฯ เจ้าหน้าที่ทหารจะมีอำนาจหลายประการในการดำเนินการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างมาก แต่เมื่อการกระทำของเจ้าหน้าที่ทหารดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ผู้ที่ได้รับผลกระทบกลับไม่สามารถร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับได้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 8 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองข้อ 2.3 (ก) ที่รับรองว่าผู้ถูกละเมิดสิทธิตามกฎหมายฯ จะได้รับการชดเชยเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ

52. ข้อเสนอแนะ รัฐบาลสมควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 16 ของพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในการได้รับการชดเชยเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของไทยตามกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 2.3 (ก)

บทสรุป

53. แม้ว่าประเทศไทยจะได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ตั้งแต่ปี 2550 แต่การทรมานยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในการตรวจค้น ควบคุม จับกุม และคุมขัง บุคคลไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและการขาดความเอาใจจริงเอาใจใส่ในการ ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดทั้งในทางอาญาและวินัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด สำหรับในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานจำนวนมาก รัฐควรพิจารณา ประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาศึก พ.ศ. 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ตามความจำเป็นอย่างแท้จริงและในช่วงเวลาที่จำกัด ในบางพื้นที่ที่ สถานการณ์ดีขึ้น รัฐควรพิจารณาประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง ในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติกระทบสิทธิน้อยกว่า กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงสองฉบับที่กล่าวมาแทน นอกจากนี้ รัฐควรกำหนด มาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับกุม และป้องกันการทรมาน รวมถึงดูแลให้ผู้เสียหายจากการทรมานได้รับการชดเชยเยียวยาที่พอเพียงและ เป็นธรรมให้สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยในฐานะรัฐภาคีอนุสัญญาต่อต้านการ ทรมานฯ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ด้วย

เอกสารผนวก

เอกสารผนวก

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่อาจนำมาปรับใช้เพื่อรองรับการดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 289 (5)

ผู้ใด ... ฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 295

ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 296

ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้น มีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 297

ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด หรือเสียอวัยวะประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แห้งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวันหรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

มาตรา 298

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 297 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

มาตรา 309

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอันชอบหรือไม่ว่าอันชอบหรือไม่ผู้นั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา 310

ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วยการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น

มาตรา 310 ทวิ

ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วยการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 312 ทวิ

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 310 ทวิ ... เป็นการกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก หรือมาตรา 310 ทวิ ... เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(1) รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

(2) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี

(3) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา 313

ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

(1) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป

(2) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลัง ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือ

(3) หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นรับอันตรายสาหัส หรือเป็นกากระทำโดยทรมาน หรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 7/1

ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรกและให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(2) ให้นายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน

(3) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร

(4) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 8

นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

(2) แต่งทนายความแตกต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้น ตลอดจนชั้นศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

(3) ปรีกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(4) ตรวจสอบสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน และคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ

(5) ตรวจสอบสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคัดสำเนา หรือขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียม เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมนั้น

(6) ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสาร ประกอบคำให้การของตน

ถ้าจำเลยมีทนายความ ทนายความนั้นย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลยดังกล่าว มาแล้วด้วย

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้ผู้เสียหายมีสิทธิตามวรรคหนึ่ง (6) เช่นเดียวกับจำเลยด้วย

มาตรา 44/1

ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกายชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

.....

มาตรา 57

ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา 78 มาตรา 79 มาตรา 80 มาตรา 92 และมาตรา 94 แห่งประมวลกฎหมายนี้ จะจับ ชัง จำคุก หรือค้นในที่รโหฐานหาตัวคนหรือสิ่งของต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลสำหรับการนั้น

บุคคลซึ่งต้องชังหรือจำคุกตามหมายศาล จะปล่อยไปได้ก็เมื่อมีหมายปล่อยของศาล

มาตรา 78

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

- (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 80
- (2) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด
- (3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117

มาตรา 83

ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วส่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าวแต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

.....

มาตรา 84

เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 โดยทันที และเมื่อถึงที่นั่นแล้ว ให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าวเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟังและมอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับนั้น.....

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 รวมทั้งจัดให้ผู้ถูกจับสามารถติดต่อกับญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมได้ในโอกาสแรกเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง

.....

มาตรา 87

ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

.....

ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดี ให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีตามวรรคหกเมื่อศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุ

จำเป็น ศาลจะสั่งชั่งต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล

ในการไต่สวนตามวรรคสามและวรรคเจ็ด ผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา 134/1 และผู้ต้องหาร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 134/1 วรรคสาม โดยอนุโลม

.....

มาตรา 90

เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ

- (1) ผู้ถูกคุมขังเอง
- (2) พนักงานอัยการ
- (3) พนักงานสอบสวน
- (4) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือพัศดี
- (5) สามี ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง

เมื่อได้รับคำร้องดังนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

มาตรา 107

เมื่อได้รับคำร้องให้ปล่อยชั่วคราว ให้เจ้าพนักงานหรือศาลรับสั่งอย่างรวดเร็วและผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 108 มาตรา 108/1 มาตรา 109 มาตรา 110 มาตรา 111 มาตรา 112 มาตรา 113 และมาตรา 113/1

คำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวโดยทันที

มาตรา 134/1

ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่เกินสิบแปดปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ ...

มาตรา 135

ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใดๆ ในเรื่องที่ต้องหานั้น

มาตรา 226/1

ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการ

อำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ...

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420

ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

Report on the Implementation of
the Convention against Torture and Other Cruel,
Inhuman or Degrading Treatment or Punishment

By

National Human Rights Commission of Thailand

April 2014

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
Office of the National Human Rights Commission of Thailand

PREFACE

Currently, there are nine core international treaties on human rights, which guarantees civil, political, economic, social and cultural rights as well as provides protection to specific groups of people who are vulnerable to human rights violations, such as children, women and persons with disabilities. Thailand is now party to seven of these international treaties, including the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT). Thailand acceded to the Convention on 2 October 2007 and it became into force for Thailand on 1 November the same year. As a State party to the Covenant, Thailand has an obligation to take effective measures to prevent acts of torture in its territory and submit periodic reports on the implementation of the Convention to the Committee against Torture, which is established in accordance with Article 17 of the Convention. The Committee examined Thailand's initial country report during its 52nd session on 30 April - 1 May 2014 at the UN Office in Geneva.

Although the preparation of report on the implementation of the Covenant is the primary responsibility of the State, the Committee against Torture provides an opportunity to national human rights institutions (NHRIs) and civil society organizations to submit relevant information to the Committee. Given the important role of NHRIs in monitoring the human rights situation in their

respective country, the National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) has, therefore, prepared an alternative report on the implementation of the Convention and submitted it to the Committee as additional information in its examination of Thailand's report. The purpose of the alternative report is to provide information and views on the implementation of the Convention from an independent body, especially on the problems relating to torture and ill-treatment by public officials found in the southern border provinces and in other parts of the country and NHRCT recommendations on how to address them. The preparation of the alternative report is regarded as part of the NHRCT's mandates to examine acts that do not comply with Thailand's international human rights obligations and to promote cooperation with other human rights organizations in accordance with the provisions of 2007 Constitution.

Office of the National Human Rights Commission

Bangkok, August 2015

Alternative Report Submitted by
The National Human Rights Commission of Thailand
(NHRCT) on Thailand's Implementation of the Convention
against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading
Treatment or Punishment

*****

Applicable Domestic laws of Thailand

1. The Constitution of the Kingdom of Thailand of B.E. 2550 (1997) guarantees the right of individuals not to be subjected to torture. The second paragraph of Section 32 of the Constitution stipulates that a torture, brutal act or punishment by cruel or inhumane means shall not be committed. The punishment by judgments of the Courts or by virtue of the law shall not be deemed as punishment by cruel or inhumane means under this Section.

2. The current Criminal Code of Thailand does not provide for torture as defined in Article 1 of the Convention as a specific offense, but the provisions relating to certain offences may be applied to give effect to the implementation of the Convention such as physically or mentally harmful acts against other persons (Sections 289, 295-298), coercion of others by inflicting physical harm (Section 309), and detention and kidnapping for ransom (Sections 310 and 312-313). (Details of the relevant provisions of the Criminal Code appear in the appendix.) The Criminal Code, however, does not make explicit reference to the purposes of the act of torture as defined in Article 1 of the Convention, which include an act committed to

obtain information or confession from torture victim or third person, to punish torture victim or third person for what he or a third person has committed or is suspected of having committed, or for any reason based on discrimination of any kind. Thailand, therefore, has made an interpretative declaration that the definition of torture in Article 1 of the Convention shall be interpreted in conformity with the provisions of the current Criminal Code.

3. The application of the relevant provisions of the Criminal Code mentioned in paragraph 2 above is general in nature and is not limited to acts committed by public officials as defined in Article 1 of the Convention. However, the Criminal Code has specific provisions on criminal liability of public officials who commit wrongful act in Section 157, which states that "whoever, being an official, wrongfully exercises or omits to exercise any of his functions to the injury of any person, or dishonestly exercises or omits to exercise any of his functions, shall be punished with an imprisonment term of 1 to 10 years and a fine of 2,000-20,000 baht,¹ or both." A public official who uses his power to commit a wrongful act, including inflicting physical or mental harm on or torturing any person, shall be punished in accordance with Section 157 in addition to the punishment prescribed for such act.

4. As regards Article 2.3 of the Convention, which provides that an order from a superior officer may not be invoked as a justification of torture, Section 70 of the Criminal Code can be applied to give effect to the obligation under this Article. Sections 70 stipulates that "any person who

---

¹ Current exchange rate is approximately 32.50 baht to 1 US dollar.

commits an act in accordance with the order of an official, even though such order is unlawful, and if such person has the duty or believes in good faith that he has the duty to comply with such order, that person shall not be punished unless that person knows that such order is unlawful." Therefore, a public official who commits torture on the order of a superior, having knowledge that the order is unlawful, is held accountable for the act. This provision also applies to any other person who commits torture on the order of a public official.

5. Domestic statute complying with Articles 4.1 and 4.2 of the Convention is the provisions of the Criminal Code relating to attempt and participation in the commission of a crime. Section 80 paragraph 2 of the Code states that whoever attempts to commit an offence shall be liable to two-thirds of the punishment prescribed by the law for such offence. Sections 83 and 84 stipulate that an accomplice of crime or any person who employs or instigates others to commit a crime shall be punished for such criminal act as provided by the law. Those who assist and support the commission of a crime shall be punished by two-thirds of the penalty prescribed for such crime in accordance with Section 86 of the Criminal Code.

6. The Criminal Procedure Code of Thailand has provisions that protect individuals from torture by circumscribing the exercise of power of state officials in the performance of duties relating to search, arrest and detention as obligated under Article 2.1 of the Convention. For example, a court warrant is required for the search and arrest of an individual (Sections 57 and 78). The arrested person must be brought to the police office immediately and the Code guarantees his right to contact a relative or

trusted person while under the custody of state authorities (Section 84). The arrested person cannot be detained for a period longer than necessary but in any case not longer than 48 hours. Should the detention need be extended, a request must be submitted to the court and the arrested person must be brought before the court for such purpose (Section 87). The Criminal Procedure Code also guarantees various rights of the arrested person that can help prevent torture. These include: the right to have a lawyer or trusted person present during questioning, to be visited by or maintain contact with relatives, and to receive prompt medical care in time of sickness (Section 7/1); the right to have a legal counsel during interrogation (Sections 8 and 134/1); the right to be released on bail (Section 107); and the right not to be forced to confess guilt (Section 135). As for Thailand's obligation under Article 15 of the Convention, it is given effect to by Section 226/1 of the Criminal Procedure Code which prohibits the court from hearing evidence obtained illegally except where the admittance of such evidence would be more beneficial to the carriage of justice.

7. There have been efforts to amend domestic legislation so that it complies more fully with the Convention's provisions. Presently, there are two approaches to legislative amendment. On the one hand, some civil society organizations have proposed that a new specific law containing all provisions of the Convention be enacted. The new law would also provide for a new mechanism to conduct investigation of torture cases instead of police officers to ensure that the investigation is independent and impartial. On the other hand, the Department of Rights and Liberties Protection (DRLP) under the Ministry of Justice is of the view that the

existing Criminal Code and Criminal Procedure Code are applicable to a large extent and further amendments could bring them in full conformity with the Convention. The DRPL, together with the Committee on Law, Justice and Human Rights of the House of Representatives, has drafted amendments to the two Codes to make torture a specific criminal offence, impose appropriate penalties corresponding to the seriousness of the crime and guarantee the right of an individual alleging that he has been subjected to torture to request the court to examine his case so that such person is protected from torture as stipulated in Article 13 of the Convention. Seminars have been organized to receive opinions from various sectors as well as civil society organizations on the proposed amendments.

8. The National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) has an observation that the definition of torture in the draft amendment of the Criminal Code prepared by the DRLP and the Parliamentary Committee on Law, Justice and Human Rights may not be in full conformity with that of the Convention on the following points: (1) limitation of mental injury inflicted on a victim of torture to that having a long-term effect; (2) no reference to discrimination as a specific reason for the commission of torture; and (3) the definition of public officials as appeared in the draft amendment which may not be inclusive of all public officials having duties in all types of places of detention such as public officials serving in psychiatric institutions. In addition, the draft amendment does not have provisions defining acts of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment which is not considered as torture as stipulated in Article 16 of the Convention.

9. Recommendation: The NHRCT is of the view that a specific legislation should be enacted to implement the Convention. Such legislation should include the definition of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment as that appeared in the Convention and provide guarantees that the investigation of torture cases shall be done promptly and in an impartial manner. However, if the Government opts for the amendment of the existing laws, it should revise the draft amendment of the Criminal Code on the various points observed by the NHRCT in paragraph 8 above.

10. In the policy statement made to the Parliament when assuming office in August 2011, Prime Minister *Yingluck Shinawatra* stated that the Government would ensure security of human dignity, undertake legal reform and strengthen law enforcement in accordance with the rule of law and human rights principles. Under the second National Human Rights Plan (2009-2013), concerned agencies identified amendment of relevant laws and improvement of legal mechanisms and law enforcement as a strategy to promote and protect human rights recognized in various human rights treaties. With regard to the Convention against Torture, the government will propose a draft law against torture to the Parliament and will revise laws and regulations relating to the compensation and remedy for torture victims. Despite the commitment at policy level, the progress of legal amendment is rather slow given that Thailand has become party to the Convention since 2007.

11. Recommendation: The Government should give priority to amending law against torture by setting specific timeframe for action on legal

amendment and making serious efforts to up the amendment to comply with the timeframe in order that the Convention could enforce effectively.

Complaints on Torture in the Southern Border Provinces

12. Since the breaking out of violent incidents in the southern border provinces in 2004, the NHRCT has received 102 complaints on torture committed by public officials. In investigating these complaints, the NHRCT collected information from relatives of victims, human rights organizations and concerned government agencies and visited some places of detention in the region. It has completed the investigation of 71 complaints, the main findings of which are as follows:²

1) Torture was generally committed by means of infliction of physical harm and intimidation or coercion by state officials or with their acquiescence, allegedly for the purpose of obtaining intelligence and information about instigators of violence or arbitrarily punishing individuals whom state officials suspected of having committed a crime against national security. Victims of torture were often Thai Muslims of Malayu descent. The NHRCT found that some security officers had negative attitude against this group of persons as could be seen from news reports in the media and some operations which seemed to be discriminatory.

2) The complaints stated that torture took many forms of physical and mental harm or degrading treatment such as covering the head of a suspect with plastic bag to cause suffocation, kicking, punching, and using electric shocks on or piercing burning cigarette into the body, detaining a

---

² National Human Rights Commission, Rights relating to the judicial process: Investigation of torture cases in the southern border provinces, 2011, pages 38-45.

suspect in an extremely hot or cold condition for a prolonged period, interrogating a suspect for a long period without rest, intimidating or putting psychological pressure on the suspect.

3) State officials accused of torture were often military and police officers who exercised powers of arrest, detention and interrogation of suspects arrested under special security laws. Torture usually occurred during or after the arrest of a suspected person or in detention places where detainees had no access to visits by their relatives or a legal counsel. The regulations governing the performance of duties by security authorities enforcing special security laws, such as those relating to search and arrest of suspected individuals, may not be sufficient in preventing torture.

4) The condition of some places of detention did not meet international standards since the Martial Law Act B.E.2457 (1914) allows the military to detain individuals in any places as deemed appropriate. Some detention places under the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation, B.E.2548 (2005) were too small compared to the number of detainees and there was no oversight system of such places by an independent body.

5) Injured persons faced difficulties in getting access to the justice system. An injured person usually had to submit a complaint to the agency whose officials were accused of torture. Fearing threats and intimidation from public officials, many torture victims chose not to submit complaints or report torture cases to the authorities concerned.

13. Following the investigation of complaints, the NHRCT has made recommendations to the security agencies that measures be put in place to prevent torture at all stages of search, arrest and detention of individuals including maintenance of record of arrested or detained persons and of their admission, release or transfer to other institutions, requirement of physical examination by medical personnel and creation of an oversight system for places of detention by an independent body. If a person is arrested or detained under the special security laws, which do not provide for the same arrest and detention procedures as those of the Criminal Procedural Code, measures should be implemented to protect the fundamental rights of such person in accordance with Article 14 of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR). These include informing the person of reasons for his arrest, informing his family and relatives about the arrest, allowing visit by family members and facilitating access to a legal counsel. The arrested person should be required to appear before the court every time there is a request to extend the period of his detention. This would give such person or his lawyer an opportunity to object the request for an extended detention and the Court could examine his physical condition in case of an alleged torture. Moreover, interrogation practices should be revised to exclude violent methods and questioning of suspects should be conducted by professional and well-trained officers only.

14. Some government agencies have reported their implementation of the NHRCT recommendations mentioned in paragraph 13 above. The Ministry of Defense informed that the measures and recommendations of the NHRCT were being implemented as a normal practice and safety was

always of priority consideration in all its operations. The Southern Border Provinces Police Operation Centre reported that the Center had treated suspects who were detained on security charges in compliance with human rights principles and performed its duties in accordance with relevant laws and regulations. As for visit of detention places, the Southern Border Provinces Administrative Center informed that it had visited prisons in the region and had interviews with inmates and prison staff regularly. It had not found any irregularities in the treatment of inmates that constituted a human rights violation.

15. The NHRCT has organized two workshops to promote knowledge about the Convention for law enforcement officers in the southern border provinces. The workshops have helped create a better understanding about the Convention among security officers and more permission has been granted for visit of detained persons by their relatives. Nevertheless, there are still cases where requests for visit have been rejected due to lack of understanding of some officers. The NHRCT has made special arrangement with security authorities in the southern border provinces to solve this problem. In case where the relative of the detained person has been denied the visit, he or she will inform a staff member of the NHRCT who will then coordinate with the officer in charge of the detention. In most cases, security authorities have granted permission for the visits upon coordination from NHRCT staff member. The problem reflects a lack of understanding of some security officers at operational level although the visit of detainees by their relatives has already been accepted by the more senior officers.

16. Recommendation: Despite confirmation from concerned agencies that they have performed their duties in accordance with the laws and human rights principles, the number of complaints regarding alleged assaults on arrested persons by public officials received by the NHRCT does not seem to decrease in a significant way. Such agencies should, therefore, strengthen supervisory measures to ensure that their staff members perform duties strictly in accordance with the laws. They should also review the rules and regulations relating to search, arrest, detention as well as the questioning techniques currently in use to ensure that they respect the rights of the detainees and can prevent torture in an effective manner. An oversight system for places of detention should be extended to those places under the supervision of the Ministry of Defense and the Southern Border Provinces Police Operation Centre. Thailand should consider acceding to the Optional Protocol to the Convention against Torture so that an independent national mechanism can be established to monitor places of detention on a regular basis. This will be a significant step in its efforts towards preventing torture.

17. Apart from the complaints received by the NHRCT, civil society organizations have also received many complaints about torture. There are cases in which concerned agencies conducted an investigation and officers found guilty of the wrong doing were punished, but they are quite small in number. Generally, when there is a complaint requesting an investigation into an alleged torture, concerned government agencies tend not to pay attention to the torture victim and do not allow the relevant Sub-committee of the NHRCT to visit the victim, citing various rules and regulations to prevent immediate visit by the NHRCT Sub-committee and

its holding a private interview with the detainee. There are cases in which that authorities set up an investigation committee but most of its members were from the accused agency. The investigation thus lacked transparency and usually led to a conclusion that no torture was committed although such conclusion was sometimes in conflict with the victim's medical examination and the investigation by the NHRCT Sub-committee.

18. Recommendation: The Government should restore confidence to the administrative system in delivering justice by promptly investigating a complaint about torture by public officials. Since the act of torture involves state officials, the Government should ensure that the investigation would be conducted fairly and impartially. An independent agency or a public prosecutor may participate in the investigation together with police. Any public official who is found guilty of torture must be subjected to both criminal and disciplinary punishments. Meanwhile, the government should provide protection for torture victims and witnesses from being threatened by state officials. Under the Universal Periodic Review (UPR) process, the Thai Government accepted many recommendations to investigate cases of human rights violations in the South and bring the perpetrators to punishment. It has also adopted a policy on the management and development of southern Thailand (2012-2014) which emphasizes the importance of bringing justice to the people in the area based on the rule of law and respect for human rights, including by scrutinizing the exercise of power of state officials to be in compliance with the law, investigating allegations relating to abuse of power and punishing those found guilty of wrong doing to eradicate the culture of impunity. The Government should make serious efforts to implement the

accepted UPR recommendations and its declared policy on the development of southern provinces.

19. The NHRCT has found that the special security laws enforced in the southern border province, namely the Martial Law Act of B.E.2457 (1914) and the Decree on Public Administration in an Emergency Situation of B.E.2548 (2005), or the Emergency Decree, which provides for less stringent procedures of arrest, control and detention of persons from those of the Criminal Procedure Code, may induce a chance for abuse of power and commission of wrongful acts by law enforcement officers including torture. For example, Section 15 of the Martial Law Act empowers security forces to detain a person with reasonable grounds to be suspected of violating this law for the purpose of questioning or for other necessities for a period of 7 days without a court warrant. The Emergency Decree requires that a court warrant must be obtained for the arrest of a suspect under Sections 11 and 12 but allows authorities to detain the person for up to 7 days, a period longer than that stipulated in the Criminal Procedure Code. If necessary, the authorities may request the court to extend the detention for a period of 7 days each time (no regulations requiring the detainee to be brought before the court) with a total duration of detention not exceeding 30 days. Under the Emergency Decree, arrested persons are detained in other places than those specified in the Criminal Procedure Code and there are no provisions guaranteeing the rights of detainees such as access to a legal counsel and visit from relatives as stipulated in the Criminal Procedure Code.

20. Recommendation: The Government should review the enforcement of the Martial Law Act and the Emergency Decree in the southern border provinces. Such laws have provisions limiting the rights and freedom of the people and should be used as necessary and for a limited period. In an area where the situation has improved, the Government should consider enforcing the Internal Security Act B.E.2551 (2008) which is less restrictive of rights instead. The procedures for search, arrest, detention, the formation of charges and investigation provided for in the Act are similar to those under the Criminal Procedure Code and the Act contains provisions that protect the rights of the accused person more in accordance with international standards.

21. The NHRCT is of the view that the Decree on Public Administration in an Emergency Situation does not provide for appropriate mechanism against wrongful exercise of power by the executive and its officials. Section 16 of the Decree stipulates that the announcements, orders or actions carried out under the Decree are not within the jurisdiction of the Administrative Court. In its judgment No.9/2553, the Constitutional Court ruled that any person suffering an injury from regulatory orders or acts of state officials under the Emergency Decree can bring the case to the Court of Justice pursuant to the Section 218 of the Constitution of the Kingdom of Thailand. However, the Constitution has provided for a dual court system with the establishment of the Administrative Court to adjudicate administrative cases separately from the Court of Justice. The Constitution also requires that the Administrative Court uses the inquiry system as the Court's procedure to allow the private party, who is in a more disadvantaged position than the state in an administrative case in terms of

personnel, legal expertise, and ability to access documents or information, to receive a fair trial. The NHRCT is thus of the view that the Administrative Court should be the mechanism to review the exercise of state power under the Emergency Decree in consistence with the objective of having the dual court system. This should also allow an individual affected by an announcement or order issued under the Emergency Decree to submit a request to the Administrative Court to revoke such announcement or order together with its general application while a petition to the Court of Justice may only resolve a violation of rights in an individual case.

22. Recommendation: The government should consider a revision of Section 16 of the Emergency Decree by having the Administrative Court consider disputes arising from the exercise of power or cases of an administrative nature and the Court of Justice acts constituting a criminal offence. In addition, the government should consider amending the Decree to provide for a mechanism of check and balance in the declaration of the Decree. Section 5 of the Decree should be amended to limit the power of the Prime Minister in extending the state of emergency after the first period of the state of emergency has ended by requiring the Prime Minister to seek approval from the Parliament so that the legislative body can review the need for such extension.

23. The NHRCT is of the view that the provisions of Section 17 of the Emergency Decree, which stipulates that an official performing duty in suppressing or preventing acts that constitute a violation of this Decree shall not be liable to civil, criminal or disciplinary actions, may lead to a violation of human rights. These provisions are intended to provide

confidence to officials to perform their duties under the Decree effectively and do no prejudice the right of a victim to claim compensation from the State under the law on liability for wrongful acts of officials. However, such provisions may result in officials performing their duties with over confidence and recklessness that could impact on the rights and freedoms of people. The NHRCT is of the view that the provisions of Section 17 refer to a common principle of law which protects an official from a legal liability if he performs the duties in good faith, without discrimination, reasonably for a given situation or as dictated by necessity. Such principle has always been strictly upheld by the Court in its judgments. The provisions of Section 17 are thus unnecessary and may create a negative attitude towards the performance of duties of officials under the Decree even though such performance is for the common interest and necessity of the situation.

24. Recommendation: The Government should repeal Section 17 of the Decree on Public Administration in an Emergency Situation because without such provisions, an official who performs his duties under this Decree in good faith, without discrimination, reasonably for a given situation or as dictated by necessity, is already protected by the common principle of law. The repeal of Section 17 should help an official to perform his duties in a more careful and effective way and in accordance with the purpose of the Decree. Moreover, the public should have a more positive attitude towards the performance of duties of officials under the Decree.

Other Complaints on Torture Cases

25. There is no official statistics on the number of torture cases reported to the police and those that are prosecuted in court. Record is kept only on offences relating to bodily harm with no distinction made whether such harm is afflicted by a public official. This has made it difficult to make an accurate assessment of the situation of torture in the country.

26. Recommendation: Concerned government agencies should keep a separate record on torture cases committed by public officials. This should include the number of torture cases reported to the police, the number of cases prosecuted in court and the result of the consideration of the court on such cases. An analysis should then be made on the scope and causes of the problem of torture with a view to finding effective measures to prevent torture to achieve the ultimate goal of the Convention.

27. With regard to the work of the NHRCT, the first Commission (1999 to June 2009) received 35 complaints on torture cases during the period of, most of which were allegations about torture incidents in the southern border provinces. The investigation results of those complaints are mentioned in paragraphs 12-13 above. The current Commission (June 2009 to present) has received 69 complaints relating to torture. It has completed the investigation of 47 while 7 others are in the process of being investigated. Of the remaining 15 complaints, 10 are not within the NHRCT's mandate to examine in accordance with Section 22 of the NHRCT Act of 1999 since the matter is being considered by the Court while the examination of 5 others were terminated due to the withdrawal of the matter by the complainant and referral of the matter to other concerned agencies.

28. Among the 47 complaints that have been investigated, the NHRCT has found 7 cases of torture, 3 by the police and 4 by prison officials. One torture incident by the police took place during arrest of the suspected person while the other two happened during the time when the arrested persons were taken to an unknown place and were physically abused and forced to confess of committing the crime before being sent to the local police station. The NHRCT requested explanation regarding the alleged torture incidents from the authorities concerned and was informed that the matters had been looked into but no incident of torture had been founded. However, the NHRCT has an observation that the examination of torture cases by the police relied mainly on the information provided by the officers alleged of committing torture. In one torture case, a committee of inquiry was established by the Police Inspector-General but no result was reported. The results of NHRCT's investigation of the above 3 torture cases are different from those of the Police. In the process of investigation, the NHRCT Sub-Committee on Investigation of Complaints on Violations of the Rights Relating to Criminal Justice found in two torture cases some inconsistencies between the police findings of torture cases examination and medical reports which stated that the injuries suffered by the suspects were likely to be caused during the period when the suspects were under custody of the police. The NHRCT has sent these findings to the Royal Thai Police and requested that the police officers involved in the two torture cases be prosecuted and appropriate remedy be provided to the torture victims. In the other torture case, the medical report stated that the injuries suffered by the complainant were caused by an accident. However, the complainant claimed that he was in fact beaten by the

police but told the doctor that it was an accident out of fear of reprisal. In this case, the complainant has filed a lawsuit against the police officer allegedly involved in the case.³

29. Recommendation: Given the findings of the above torture cases, the NHRCT has made recommendations to the Royal Thai Police to adopt a more effective supervision of police officers in the performing of their duty to ensure that the arrest of suspected persons is carried out strictly in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code and the evidence of crime is obtained by legal means. It should ensure that police officers take into account human rights principles and human dignity when performing their duty to prevent recurrence of torture incidents in the future. When there is a complaint about torture, an investigation should be instituted that accords fairness to the complainant. Should any officer be found to have committed torture, prosecution and disciplinary actions must be taken against him. As the alleged offenders in torture cases are public officials, the authorities concerned must ensure that the investigation of torture cases is carried out in an impartial manner.

30. Recommendation: Concerned government agencies should disseminate information and promote understanding about the Convention widely among police officers and other law enforcement officials having the power to conduct search, arrest and detain individuals. It should also consider becoming party to the Optional Protocol of the Convention as mentioned in paragraph 15 above.

---

³ Human rights investigation report no. 474/2556 dated 3 July 2013 on the right to life and liberty of persons: Allegation on physical abuse by officers of Mae Sod Police Station, Tak Province.

31. As regards the 4 cases of torture by prison officials, 3 of them involved infliction of bodily harm on detainees to force to confess of having in possession prohibited items, i.e. narcotic drugs and mobile phones, while the other one involved punishment of a detainee for inappropriate behavior and disobedience to prison official's order. In each of the 4 cases, a procedure was instituted either by the Prison Chief or by a Correctional Inspector to investigate the allegations. In one case, the prison officials received a punishment of extra guarding duty of 2 days but with extenuating circumstances, the punishment was reduced to admonishment. In other two cases, no physical abuse was found and in the last case, the NHRCT did not receive the investigation report from the authorities concerned.

32. From the information provided by the concerned authorities, the NHRCT has an observation that although action was taken to investigate the complaints, it was done mostly by prison officials. The information obtained from the investigation was largely from prison staff and detainees who were assigned to assist them. Since the assisting detainees were under the command of prison officials, the fear of getting reprisal from prison officials might prevent them from telling the truth. This is reflected in one of the case where the information about the allegations provided to the NHRCT Sub-Committee on Investigation of Complaints on Violations of the Rights Relating to Criminal Justice by the witnesses who were detainees

was different from that appeared in the investigation report of the Corrections Department.⁴

33. Recommendation: The Corrections Department should provide human rights education for its officials and put in place measures to ensure that they perform their duty strictly in accordance with the Disciplines of Corrections Officials Act of B.E. 2482 (1939) and the Code of Ethics for Corrections Officials and that human rights principles are taken into account to prevent recurrence of physical abuse of detainees. It may also consider other preventive measures such as installing surveillance cameras in areas where human rights violations are likely to occur and setting physical distance between prison wardens and inmates.

Visits to Places of Detention

34. Apart from receiving complaints relating to torture, the NHRCT also makes visits to places of detention nation-wide, including detention places at police stations, prisons and immigration detention centers. During 2012-2013, the NHRCT Sub-Committee on the Rights Relating to Criminal Justice visited detention places of 16 police stations and 17 prisons in different regions of the country to obtain information for developing relevant policy recommendations for the administration of these places in accordance with human rights principles. In the case of detention places of police stations, it is found that most police stations have separate cells for male and female detainees and for juvenile offenders. They are generally in good physical condition except for a few stations which have rather worn

---

⁴ Human rights investigation report no. 760/2012 dated 10 October 2012 on the right to life and liberty of persons: Allegation on physical abuse by officials of Chaiphume Prison.

out detention places and cleanliness problem. Most police stations have non-prescription drugs to treat detainees for minor illness. As a suspected person is usually detained for a relatively short period, there has been no case of serious illness among detainees.

35. As regards visits to prisons, it is found that most prisons are rather crowded. Some of them are not in good physical condition and the limitation of space does not allow for clear-cut separate areas between under-trial detainees and convicted persons. Almost all of the prisons visited are faced with insufficient budget and staff. The overcrowding population of the prisons has affected the performing of duties of prison officials, who have to take on more workload than usual and are exposed to danger. The situation has also impacted on the effectiveness of prison administration and rehabilitation of prisoners. All of the visited prisons provide nutritious food to inmates but some of them do not have enough clean water and face water shortage during dry season which affects the hygiene of inmates. Most prisons do not have adequate medical personnel or psychiatrists to provide counselling to prisoners. Some of them lack full-time nurses and inmates with contagious diseases such as tuberculosis and certain skin diseases are not put in separate wards due to limitation of space.

36. Prison wardens may use force if inmates become disobedient. This can lead to clashes and creates a possibility where inmates can be physically harmed. Disciplinary punishments must be done in accordance with the Corrections Act of B.E. 2479 (1936) and relevant ministerial regulations. Such punishments range from probation and deprivation of benefits and

rewards to solitary confinement and reduction of the number of days of the commuted sentence. Most prisons use segregation, solitary confinement and shackling to punish inmates for breaking disciplinary rules except for two visited women prisons which no longer use these forms of punishment. All of the prisons have a visiting system and relatives are usually allowed to leave personal items for the prisoners. However, in some prisons facing widespread drug problem, leaving of personal items is not permitted to prevent smuggling of drugs and other prohibited items into the prison. This has affected other inmates who are not involved in the drug problem. As regards rehabilitation, every prison provides for education of inmates up to college level as well as for vocational training. Prisoners are allowed to work and receive remuneration for the work they have done. On complaint procedures, a prisoner may submit a complaint in accordance with the Interior Ministry Regulation issued under section 58 of the Corrections Act, B.E. 2479 (1936). The complaint can be submitted to a prison warden or put in a place indicated specifically for this purpose. If the prisoner wishes to keep the complaint confidential, the warden may not read its content and must forward it to the addressee.

37. Recommendation: The Government should address the overcrowding problem of many prisons by adopting appropriate criminal justice policy including resorting to court cases diversions and using punishment forms that are suitable for the type of wrongdoing to reduce the number of detainees in the prison, which should be reserved for offenders of serious crimes only. It should also allocate financial and personnel resources necessary for an efficient administration of the prison. Each prison should ensure that different types of detainees are kept in separate areas in accordance with

international standards and outsourcing detention of under-trial persons to the private sector should be considered. The Corrections Department should ensure that every prison under its supervision can provide enough clean water for the detainees and appropriate medical care is available to the sick persons. On disciplinary punishment, other instruments of restraint should be considered instead of shackling which is regarded as degrading. Moreover, the Corrections Department should review the remuneration of correctional officials to correspond with the workload and risk inherent in the job to give them incentives to work effectively.

38. During 2011-2013, the NHRCT Sub-Committee on the Rights of Children and Women and Equality of Persons visited 3 juvenile observation and protection centers, 3 correctional institutions for women and one protection and occupational development center. The visited juvenile observation and protection centers offered a wide range of services to detained children including counselling, vocational training, education provided by the Non-Formal and Informal Education Department of the Ministry of Education, life-skills learning, and drug treatment. Children having specific problems were taken care of with the help of a multi-disciplinary team. As for correctional institutions, the Bangkok Central Correctional Institution was rather crowded with the number of detainees exceeding the holding capacity of the prison. Children of detainees were allowed to stay with their mother for one year and then moved to *Boonthorn* Home for Children where they could be visited by their mother once a week. *Chiangmai* and *Thanyaburi* Correctional Institutions were generally in good condition with relaxing atmosphere. However, *Thanyaburi* Institution, which was specifically for women prisoners who

were drug addicts, lacked medical personnel with expertise in drug treatment. The Sub-Committee also visited *Kredtrakarn* Protection and Occupational Development Center which provided shelter to women and girls having family problems or being lured into forced labor or sexual exploitation. The Center offered vocational training to its residents to prepare them for a decent livelihood, engaged in family visits and provided assistance to the residents' families as appropriate.

39. The visit to immigration detention centers is related to the problem of Rohingya migrants. Racial conflicts and violence in Myanmar have caused many Rohingyas to leave their country by sea. A number of Rohingya migrants were apprehended in Thai waters on the way to their destination in third countries such as Malaysia and Indonesia. These Rohingyas are detained as illegal immigrants awaiting return to their country of origin when the situation there permits. The increasing number of Rohingya migrants arrested by the Thai authorities has overcrowded many immigration detention centers. As of 1 May 2013, a total of 2,026 Rohingyas have been arrested. With many detainees having escaped detention and a few deaths, there remains 1,934 Rohingyas in various detention centers all over the country, mostly in southern provinces, with the exception of 374 Rohingya women and children who have been transferred to different children and family homes run by the Ministry of Social Development and Human Security.

40. In 2009, the NHRCT received a complaint about the death of 2 Rohingya detainees in *Rayong* province. The NHRCT Sub-Committee on Civil and Political Rights have investigated the case and found that the

overcrowded condition of the detention center with insufficient ventilation and a lack of adequate medical care to Rohingyas with chronic or serious sickness, had contributed to the death of the two detainees. The Sub-Committee visited several immigration detention centers in various provinces during March-July 2013 and received a report that 8 Rohingyas have died while in detention. Although 7 of them were sent to the hospital for treatment, they were in quite a critical condition when admitted. Most Rohingya migrants were malnourished and weak from the long and arduous journey. Medical check-up is usually done before they are admitted to the detention center to separate those suffering from malaria from the rest, but medical care to sick detainees is not provided in a continuous manner. Communication problems due to a lack of interpreters have put obstacles to the treatment and might have rendered it ineffective.

41. Many Rohingya detainees have become depressed from the prolonged and indefinite detention due to unresolved problems in the country of origin. Some have caused violent incidents and tried to escape from several detention centers. There are reports that a number of Rohingyas were sent to the border but were not handed to Myanmar authorities (soft deportation). Another group of Rohingyas were taken to the Thai-Malaysian border and there are reports that their relatives in Malaysia were demanded to pay some money if they wanted these Rohingyas to be taken into Malaysia. Those Rohingyas who did not have any relative or a means to pay would be sold to work on a fishing vessel or physically harmed, leading in some cases to their death.

42. Recommendation: The Government should protect the basic rights of Rohingya migrants in Thailand, especially by providing appropriate medical care and treatment to the sick Rohingyas. At the same time, the Government should consider other alternatives to holding Rohingya migrants in immigration detention centers. An arrangement could be made for them to stay in a temporary shelter and international and private non-profit organizations be allowed to provide humanitarian assistance. Another alternative is to permit Rohingya migrants to work temporarily in accordance with Section 13 of the Work of Foreigners Act, B.E. 2551 (2008). The Government should also provide for a screening procedure to identify Rohingyas who are victims of human trafficking or who are considered refugees so that they are given appropriate protection. At policy level, Thailand should engage Myanmar and Bangladesh in an effort to resolve this problem both by addressing the root causes in the country of origin and in handling Rohingya migrants in Thailand. It should also seek cooperation from the ASEAN Community in finding a more lasting solution. The Government should take serious action against those involved in the illegal smuggling of Rohingyas into the country, be they Thai, Myanmar or Bangladeshi brokers or Thai officials involved in the human trafficking.

Protection of Victims and Remedy

43. The Government is in the process of amending Section 90 of the Criminal Procedure Code to protect a person from torture in accordance with Article 13 of the Convention. The amendment would enable the person alleging that he has been subjected to torture or other persons, i.e. the prosecutor, the police investigator or any person for the benefit of the victim of torture, to submit to the Court a request that his case be

examined and that an interim protection measure be provided. The Court shall also issue an order to provide for the remedy to the victim of torture. Witnesses in torture cases may also receive protection by the provisions of the Protection of Witnesses in Criminal Cases, B.E. 2548 (2003). According to the Act, the police investigator, the Court or the Office of Witness Protection may put the witness in a criminal case who is in danger under a protection program as deemed appropriate or at the request of the witness or any other person having related interest with the witness. Such protection may be extended to other persons having close relationship with the witness who might be exposed to danger from the witness' cooperation with the authorities. The task of providing protection to a witness is currently under the responsibility of the Department of Rights and Liberties Protection (DRLP), the Ministry of Justice. However, there is a plan to transfer this task to the Department of Special Investigation (DSI) due to DRLP's human resources limitation. The NHRCT is concerned that the transfer of witness protection task to an agency having the mandate and power to investigate criminal cases such as DSI may negatively affect the safety of witness should an officer of that agency is allegedly involved in the act of torture.

44. Recommendation: The Government should expedite the amendment of Section 90 of the Criminal Procedure Code to give protection to a person allegedly being subjected to torture. It should review the planned transfer of task of providing protection to witnesses in criminal cases to the DSI. The NHRCT is of the view that the DPRL is the agency more suitable to the task and the Government should provide it with sufficient financial resources and personnel to enable it to carry out the task effectively.

45. Section 44/1 of the Criminal Procedure Code and Section 420 of the Civil and Commercial Code guarantee the right of an injured person to submit to the Court a request for compensation for the loss and damage to his life, body, reputation or property caused by the commission of a criminal offence in accordance with Article 14 of the Convention. However, the offender is usually not in a position to pay for the compensation. Therefore, the Act on Restitution for Injured Persons and Compensation and Expenses for the Accused in Criminal Cases was passed in 2001 to give effect to the right of persons suffering injuries from a criminal offence committed by other persons whose injuries may not be remedied by other means to appropriate restitution as guaranteed in the Constitution in force at the time. The right of the injured person to remedy is confirmed in Section 32 of the current Constitution.

46. There are, however, some limitations on the request for restitution by the injured person in a criminal case in accordance with the 2001 Restitution Act. A request for restitution is limited only to persons affected by certain criminal acts, i.e. sexual offences (Sections 276-287 of the Criminal Code) and offences against life and body (Sections 288-308). The restitution that the injured person is entitled to includes: (1) medical expenses including those actually paid for physical and mental rehabilitation worth not more than 50,000 baht; (2) compensation for loss of earnings due to inability to work of not more than 200 baht per day; (3) compensation for the loss of life of the injured person and funeral expenses of not more than 120,000 baht and compensation for those deprived of support caused by the death of the injured person of not

more than 30,000 baht; and (4) compensation for other damages as deemed appropriate by the Committee on Restitution established by virtue of the Act worth not more than 30,000 baht.

47. There are some obstacles that might prevent the injured person from receiving the remedy as stipulated in the 2001 Restitution Act. Firstly, the type of criminal offences specified in the Act has restricted access to remedy of persons suffering injuries from other wrongful acts. Secondly, the one-year period, starting from the date when he knows of the wrongful act, during which the injured person must submit a request for compensation is too short. Moreover, many victims of crime do not know of their right to restitution and have failed to exercise such right. Lastly, some victims have complained that the various compensation rates set by the Restitution Committee are too low and do not correspond with the actual cost of living.

48. Recommendation: When the Criminal Code is amended to include “torture” as a separate offence, such offence should be included in the 2001 Restitution Act as a basis for request of compensation. The Government should also amend the Act to extend the period during which the injured person can submit such request and undertake awareness raising activities, including in cooperation with lawyers’ association, to inform the people about their right to restitution. The Restitution Committee should review the rates of different types of compensation so that they are appropriate to the damage suffered by the injured person and reflect the actual cost of living. For example, the compensation for physical and mental rehabilitation should take into account the period of time needed to

restore the injured person's health as specified in a medical report. Likewise, in making compensation to support a dependent of the victim who has lost his life, consideration must be given to the period of time during which the dependent will receive support should the victim remain alive. In both cases, the suitable compensation might be higher than the rates set by the Restitution Committee. As for the compensation for loss of earnings, the rate of such compensation should not be lower than the legal minimum wage, which is currently at 300 baht per day.

49. From its examination of complaints on torture in the southern border provinces, the NHRCT found that victims of torture had suffered physical and mental injuries, some of them having lost their lives. However, either treatment was not provided or there was no follow up on the physical and mental rehabilitation of the victims. Following the breaking out of violent incidents in southern border provinces in 2004, the Government approved in 2005 the guidelines for the assistance and remedy to those affected from the incidents. According to the guidelines, the Government would pay a compensation of 100,000 baht to an individual who had lost his life and 80,000 baht to a person who had been disabled. Later in 2012, the Government revised the guidelines in line with those for persons affected by political conflicts during late 2005 to 2010 with retrospective effect to incidents taking place from 2004 onwards. Under the new guidelines, the compensation for the loss of life is increased from 100,000 baht to 500,000 baht and that for disabled person from 80,000 baht to 500,000 baht. As for people who have been injured or lost their lives due to the performance of duties of public officials in a specific incident such as *Grue Sae Mosque* and *Tak Bai* incidents, the Government will pay a compensation ranging

from 4,500,000-7,000,000 baht. This is also applied to enforced disappearance of persons where there are reasonable grounds to believe that a public official is involved. The Southern Border Provinces Administrative Centre stated in its 2012 annual report that the Government has provided remedy to 528 victims who lost their lives, had been injured or disabled due to the performance of duties of public officials during violent incidents with the total sum of 1.1 billion baht. Among the 528 cases, 473 were victims in specific incidents while 55 involved other violations of rights and enforced disappearance. Persons suffering injuries from the performance of duties of public officials in cases other than those relating to violent incidents in the South may receive remedy by the provisions of the 2011 Act on Restitution for Injured Persons and Compensation and Expenses for the Accused in Criminal Cases which provide for compensation of much lower value. (This does not prevent the victim from submitting request to the Court for remedy in accordance with Section 44/1 of the Criminal Procedure Code.)

50. Recommendation: The Government should review guidelines and relevant laws on the assistance and remedy to victims of torture by public officials to ensure that the remedy they receive is adequate and fair and is based on the principle of non-discrimination. A victim of torture in similar circumstances should be entitled to similar remedy regardless of where the commission of torture takes place. If there are differences in the criteria of compensation given to victims of torture, such differences should be reasonably justified.

51. The NHRCT is of the view that the Martial Law Decree of 1914 does not provide for the right of an affected person to remedy. According to Section 16 of the Decree, a person may not claim a compensation or indemnity from the military authority for any damage which may result from their exercise of powers although many of the operations prescribed in the Decree may affect the rights and freedoms of the people. Such provision is not in conformity with Article 8 of the Universal Declaration of Human Rights and Article 2.3 (a) of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), which guarantees the right of any person to an effective remedy for a violation of his or her right recognized in the Covenant.

52. Recommendation: The Government should consider amending Section 16 of the Martial Law Decree of 1914 to protect the right of those suffering injuries from the enforcement of such law to appropriate compensation and remedy to comply with Thailand's obligation under Article 2.3 (a) of the ICCPR.

Conclusion

53. The problem of torture remains a challenge for Thailand although the country has become party to the Convention against Torture since 2007. Torture incidents usually occur in conjunction with the arrest and detention of persons that are not carried out in strict compliance with the law and cases of alleged torture by public officials seem not to be seriously pursued so that the offenders are held accountable for their wrongful acts and brought to justice. The problem of torture seems to be more serious in the southern border provinces where special security laws are enforced. The Government should pay greater attention to ensure that public officials perform their duties strictly in accordance with the law. In the southern border provinces, the enforcement of the Martial Law Decree and the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation should be limited to the extent strictly required by the exigencies of the situation. In areas where the security situation has improved, the Government should consider enforcing the 2008 Internal Security Act instead since the provisions of the ISA Act does not have as much impact on the rights and freedoms of the people. It should ensure that appropriate measures are put in place to effectively protect of the basic rights of the accused and prevent torture. Victims of torture s should be provided with a fair and sufficient remedy in accordance with Thailand's obligations under the Convention against and the International Covenant on Civil and Political Rights.

APPENDIX

APPENDIX

Some of the relevant provisions of the Criminal Code, the Criminal Procedure Code and the Civil and Commercial Code that may be applied to give effect to the implementation of the Convention against Torture are as follows:

THE CRIMINAL CODE (Unofficial translation)

Section 289 Whoever commits a murder on: ... (5) another person by committing torture or acts of cruelty,... shall be punished with death sentence.

Section 295 Whoever causes an injury to the body or mind of another person is said to commit bodily harm and shall be punished with an imprisonment term not exceeding two years or a fine not exceeding four thousand baht or both.

Section 296 Whoever commits bodily harm, if such offence has any circumstance as prescribed by Section 289, shall be punished with an imprisonment term not exceeding three years or a fine not exceeding six thousand baht or both.

Section 297 Whoever commits bodily harm, and thereby causes the victim to receive grievous bodily harm, shall be punished with an imprisonment term of six months to ten years.

Grievous bodily harm shall mean as follows:

- (1) deprivation of the sight, deprivation of the hearing, cutting of the tongue or loss of the sense of smelling;
- (2) loss of genital organs or reproductive ability;
- (3) loss of an arm, leg, hand, foot, finger or any other organ;
- (4) permanent disfiguration of the face;
- (5) abortion;
- (6) permanent insanity;
- (7) infirmity or chronic illness which may last throughout the lifetime;
- (8) infirmity or illness causing severe bodily pain lasting for over twenty days or causing inability to follow daily routines for over twenty days.

Section 298 Whoever commits the offence under Section 297 under any circumstance as prescribed by Section 289 shall be punished with an imprisonment term from two to ten years.

Section 309 Whoever compels another person to do or not to do any act, or to agree to something against his will by putting him in fear of injury to his or another person's life, body, liberty, reputation or property, or uses violence so that such person does or does not do such act, or to agree to something against his will, shall be punished with an imprisonment term not exceeding three years or a fine not exceeding six thousand baht or both.

If the offence in the first paragraph is committed by use of arms or by a group of more than five persons, or for the purpose of compelling such person to execute, revoke, damage or destroy any document of

entitlement, the offender shall be punished with an imprisonment term not exceeding five years or a fine not exceeding ten thousand baht or both.

If the offence is committed by allusion to the authority of a secret society or a criminal organization, whether it actually exists or not, the offender shall be punished with an imprisonment term of one to seven years and a fine of two thousand to fourteen thousand baht.

Section 310 Whoever detains or confines another person, or by any other means whatsoever, deprives such person of the liberty, shall be punished with an imprisonment term not exceeding three years or a fine not exceeding six thousand baht or both.

If the commission of the offence in the first paragraph causes death or grievous bodily harm to the person detained, confined or deprived of the liberty, the offender shall be punished as provided for in Section 290, 297 or 298.

Section 310 bis Whoever detains or confines another person or deprive him of liberty and makes such person do any act for him or for another person, shall be punished with an imprisonment term not exceeding five years or a fine not exceeding ten thousand baht.

Section 312 bis If the offence according to Section 310 bis or Section 312 is committed against a child not over fifteen years of age, the

offender shall be punished with an imprisonment term of three to ten years and a fine not exceeding twenty thousand baht.

If the commission of the offence according to the first paragraph or Section 310 bis or Section 312 causes the following:

(1) bodily harm or mental harm to the victim, the offender shall be punished with an imprisonment term of five to fifteen years and a fine not exceeding thirty thousand baht;

(2) grievous bodily harm to the victim, the offender shall be punished with an imprisonment for life or an imprisonment term of seven to twenty years;

(3) death to the victim, the offender shall be punished with death sentence, imprisonment for life or an imprisonment term of fifteen to twenty years.

Section 313 Whoever, in order to obtain a ransom:

(1) takes away a child not yet over fifteen years of age;;

(2) takes away a person over fifteen years of age by using deceitful means, threat, doing any act of violence, unjust influence or mode of coercion by any other means; or

(3) restrains or detains any person;

Shall be punished with an imprisonment term of fifteen to twenty years and a fine of thirty thousand to forty thousand baht, or an imprisonment for life, or death sentence.

If the commission of the offence according to the first paragraph causes grievous bodily harm to the person taken away, restrained or detained, or is done by acts of torture or cruelty so as to cause bodily or mental harm to such person, the offender shall be punished with death sentence or life imprisonment.

If the commission of such offence causes death to the person taken away restrained or detained, the offender shall be punished with death sentence.

THE CRIMINAL PROCEDURE CODE (Unofficial translation)

Section 7/1 An arrested or accused person who is restrained or detained shall be entitled to, at the earliest occasion, inform or request the official to inform his relative or a trusted person of his arrest and the place of his restraint. The arrested or accused person shall also be entitled to:

- (1) Meet and take in private an advice of a person to become his counsel;
- (2) Have his counsel or the trusted person attend his interrogation during the inquiry;
- (3) Receive the visit of or contact with his relative as appropriate;
- (4) Receive expeditious medical treatment in time of illness.

The administrative or police official receiving the arrested or accused person shall have the duty to, at the earliest occasion, inform him of the rights set forth in paragraph one.

Section 8 From the moment the case is instituted, the defendant shall be entitled to:

(1) Have his case considered in an expeditious, continuous and fair manner;

(2) Appoint a counsel to represent him in the course of a preliminary hearing or trial in the Court of first instance, as well as in the Appeal and Supreme Courts;

(3) Take in private an advice of a counsel or a person to become his counsel;

(4) Examine any article adduced as evidence and make a copy or take a photograph thereof.

(5) Examine the court's file of preliminary hearing or trial and make a copy thereof or request for a certified copy thereof with payment of costs, save where such costs are exempted by a judicial order;

(6) Examine or copy the plea he has given during the inquiry or the supplementary document thereof. Should the defendant be represented by a counsel, the counsel shall be entitled to the same aforementioned rights as the defendant.

From the moment the charge is entered by the public prosecutor in court, the injured person shall be entitled to the rights set forth in paragraph one (6) as on a par with the defendant.

Section 44/1 In a case filed by the public prosecutor, if the injured person is entitled to claim a compensation in as much as the commission of offence by the defendant has caused him to lose his life, or sustain bodily or mental harm, injury to personal liberty, reputation or proprietary damage, he may submit to the court trying the criminal case a motion for coercively directing the defendant to make the compensation for such loss. ...

Section 57 An arrest, detention or imprisonment of a person as well as a search for a person or article in a private place may only be conducted upon a judicial order or warrant thereof, subject to the provisions of Sections 78, 79, 80, 82 and 94 of the present Code.

A person who is detained or imprisoned by virtue of a judicial warrant may only be released upon a judicial warrant of release.

Section 78 An administrative or police official may not arrest any person without a warrant or an order directed by a court, save:

(1) Where the person in question commits a flagrant offence pursuant to Section 80;

(2) Where the person in question is discovered under the suspicious circumstances that he is likely to cause harm and danger to another person or property of another person, by having in his possession

implement, weapon or other object which may be used for the commission of an offence;

(3) Where the grounds for issuing a warrant of arrest of the person in question are established under Section 66 (2), but by reason of urgent need, an application therefor cannot be made to the court;

(4) Where it is the arrest of the accused or defendant who has absconded or is about to abscond after having been provisionally released under Section 117 by an administrative or police official.

Section 83 In conducting an arrest, the official or private citizen shall inform the person to be arrested that he shall be under arrest, and order him to make his presence at the office of the local inquiry officer together with the person conducting the arrest, save where the arrested person may be brought to the office of the responsible inquiry officer at that very time. In case of necessity, such person may be apprehended.

.....

Section 84 The official or private citizen conducting the arrest shall without delay take the arrested person to the office of the local inquiry officer pursuant to Section 83 where such person shall be delivered to an administrative or police official attached to such office. The following actions shall then be taken:

(1) In case the arrest is done by an official, the official conducting the arrest shall inform the arrested person of the allegation and the

essential facts of the offence alleged. If there is a warrant of arrest, such warrant shall be produced and read to the arrested person. A copy of the arrest note shall also be given to him.

.....

The administrative or police official receiving the arrested person shall, upon having complied with paragraph one, inform the arrested person of the rights set forth in section 7/1, and allow him to contact his relative or a trusted person so that he could inform such person about his arrest and the place of his restraint at the earliest occasion from the time he appears at the office of the inquiry officer under paragraph one. ....

Section 87 An arrested person may not be restrained beyond the necessity according to the circumstances of the case.

.....

In the event that the arrested person has not been granted a provisional release and it is necessary that an inquiry or a prosecution takes place, such person shall be brought before the court within forty eight hours after he has been brought to the office of the inquiry officer under Section 83 save for reason of force majeure or other unavoidable reasons. The inquiry officer or the public prosecutor shall apply to the court for a warrant of detention of the arrested person. In this respect, the court shall ask the arrested person whether he would raise any objection, and may also require the inquiry officer or public prosecutor to demonstrate the necessity or to produce evidence for its consideration.

In case of an offence liable to the maximum imprisonment for a term not exceeding six months, or a fine not exceeding five hundred baht or both, the court shall have the power to order one detention for a period not exceeding seven days.

In case of an offence liable to the maximum imprisonment for a term not less than six months but not more than ten years, or a fine not less than five hundred baht or both, the court shall have to power to order several successive detentions not exceeding twelve days each, but the total period of detention shall not exceed forty eight days.

In case of an offence liable to the maximum imprisonment for a term not less than ten years, irrespective of whether it is liable to any rate of fine, the court shall have the power to order several successive detentions not exceeding twelve days each, but the total period of detention shall not exceed eighty four days.

In respect of paragraph six, if, upon completion of forty eight days, the public prosecutor or inquiry officer applies to the court for further detention by reason of necessity, the court may grant the application only when the public prosecutor or the inquiry officer has demonstrated such necessity and sufficiently produced evidence for its hearing until it is satisfied.

In regard to the hearing under paragraphs three and seven, the accused shall be entitled to appoint a counsel in the interest of objection

and direct examination. If the accused is not yet represented by any counsel for Section 134/1 has not yet been proceeded with, the court shall, at his request, appoint one for him. The counsel appointed shall be entitled to the gratuity and outlays according to Section 134/1, paragraph three, *mutatis mutandis*.

.....

Section 90 Where any person is alleged to be unlawfully confined in a criminal case or in any other event, the following persons shall be entitled to submit a motion to the court empowered to exercise criminal jurisdiction over such locality for the release of the person in question:

- (1) The person in question himself;
- (2) The public prosecutor;
- (3) The inquiry officer;
- (4) The prison governor or official;
- (5) The spouse or a relative of the person in question or any other person for his interest.

Upon receipt of such application, the court shall instantaneously hold a hearing *ex parte*. Deeming the motion is well-grounded, the court shall have the power to, by order, direct the person carrying such confinement to bring the person in question before it without delay. And if the person carrying the confinement is unable to satisfy the court that such confinement is lawful, the court shall, by order, release the person in question at once.

Section 107 Upon receipt of an application for provisional release, the official or the court shall instantly deliver an order. A provisional release must be granted to every accused or defendant on the basis of the criteria set forth in Sections 108, 108/1, 109, 110, 111, 112, 113 and 113/1.

Every person concerned shall, without delay, comply with the order granting a provisional release pursuant to paragraph one.

Section 134/1 In case of an offence liable to capital punishment or a case wherein the accused is below eighteen years of age on the day the inquiry officer informs him of the charge, the inquiry officer shall, prior to the interrogation, ask him whether he is represented by a counsel. If the accused does not have a counsel, the State shall furnish him with one.

In case of an offence liable to a term of imprisonment, the inquiry officer shall, prior to the interrogation, ask the accused whether he is represented by a counsel. If the accused does not have a counsel and if it is the wish of the accused to be represented, the State shall furnish him with a counsel.

.....

Section 135 In interrogating an accused, the inquiry officer shall not perform or cause to be performed an act of promising, threatening, deceiving, torturing, forcibly compelling, or, by unlawful means, encouraging the accused to give any statement in respect of the charge against him.

Section 226/1 Where it appears to the court that any evidence is just *per se* but it has been obtained by an unjust act or by the result of an information produced or obtained through an unjust act, the court shall exclude it, save where the admittance of such evidence would be more beneficial to the carriage of justice and less detrimental to the criminal justice standard or fundamental rights and liberties of the people.

.....

THE CIVIL AND COMMERCIAL CODE (Unofficial translation)

Section 420

A person who, willfully or negligently, unlawfully injures the life, body, health, liberty, property or any right of another person, is said to commit a wrongful act and is bound to make compensation therefor.
